

Засновники: Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського, Служба інформаційно-аналітичного забезпечення органів державної влади (СІАЗ). *Заснований у 2003 році. Виходить двічі на тиждень.*
Головний редактор: В. Горовий, д-р іст. наук, професор, заступник гендиректора НБУВ. *Редакційна колегія:* Т. Гранчак, Ю. Половинчак, Л. Чуприна. *Бюлетень підготували:* Т. Гранчак, Н. Тарасенко. *Адреса редакції:* НБУВ, просп. 40-річчя Жовтня, 3, Київ, 03039, Україна. Тел. (044) 524-25-48, (044) 525-61-03. E-mail: siaz2014@ukr.net, www.nbuviap.gov.ua. Свідоцтво про державну реєстрацію КВ № 5358 від 3 серпня 2001 р.

**Передрук матеріалів дозволяється лише
після погодження із СІАЗ: siaz2014@ukr.net**

РЕЗОНАНС

/Бюлетень матеріалів, підготовлених на базі аналізу
оперативної інформації електронних видань/

Додаток до журналу «Україна: події, факти, коментарі»

**№ 94
(16 грудня 2014 р.)**

ЗМІСТ

У ЦЕНТРІ УВАГИ.....	2
АНАЛІТИЧНИЙ РАКУРС.....	3
ЗАКОНОДАВЧА ВЛАДА.....	21
ВИКОНАВЧА ВЛАДА.....	35
ПОЛІТИКА	48
ЕКОНОМІКА	51
ЕКОНОМІКА УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ СВІТОВИХ КРИЗОВИХ ТЕНДЕНЦІЙ.....	55

У ЦЕНТРИ УВАГИ

Звернення Президента у зв'язку з Днем вшанування учасників ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС

Дорогі співвітчизники!

Сьогодні ми вшановуємо подвиг героїв, які захистили людство від радіаційної загрози, спричиненої вибухом на четвертому енергоблоці Чорнобильської АЕС 26 квітня 1986 р.

Ризикуючи життям і здоров'ям, вони самовіддано боролися з невидимим підступним ворогом, зробили усе, аби приборкати ядерну стихію.

Основний тягар Чорнобильської катастрофи несе український народ. Наслідки тієї біди нині відчують на собі мільйони співгромадян.

Розв'язання проблем, породжених наймасштабнішою в історії людства техногенною аварією, постійно потребує мобілізації зусиль держави, фахівців та науковців, а також міжнародної спільноти.

У сучасних складних умовах ми маємо перш за все подбати про підтримку постраждалих, подальшу безпеку станції та закінчення будівництва нового надійного укриття над зруйнованим реактором. Це наш обов'язок перед героями-чорнобильцями, пам'яттю жертв катастрофи, усіма прийдешніми поколіннями українців.

Висловлюю глибоку вдячність мужнім учасникам ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС і тим, хто нині продовжує виконувати складні й відповідальні завдання на станції та у зоні відчуження.

Щиро бажаю усім міцного здоров'я, миру, успіхів і нових здобутків в ім'я України.

Петро Порошенко

*(Офіційне інтернет-представництво Президента України
(<http://www.president.gov.ua/news/31782.html>). – 2014. – 14.12).*

Президент представив нового Секретаря РНБОУ Олександра Турчинова

Президент України П. Порошенко представив колективу Ради національної безпеки і оборони та керівникам силових відомств нового Секретаря РНБО, яким призначений О. Турчинов.

Глава держави повідомив, що сьогодні підписав відповідний Указ. «Сьогодні прийнято, можливо, одне з найбільш відповідальних рішень у системі РНБО», – сказав Президент.

Президент відзначив, що перед новим Секретарем стоїть надзвичайно

відповідальне завдання реалізації Мирного плану. «Роботи попереду надзвичайно багато», – сказав глава держави.

Серед першочергових завдань для нового очільника РНБО та колективу Ради Президент також назвав розробку стратегії реформування оборонного сектору та побудову ефективної системи фінансування витрат на безпеку. «Вже сьогодні-завтра потрібно буде визначитися із оборонними та безпековими статтями бюджету. У цій ситуації ми маємо ефективно використовувати кожен копійку», – підкреслив П. Порошенко.

Глава держави наголосив на необхідності стабілізації внутрішньополітичної ситуації в країні.

П. Порошенко назвав кандидатуру О. Турчинова оптимальною для призначення на посаду Секретаря РНБО, такою, що найбільш відповідає вимогам сьогодення. «Впевнений, що ми найближчим часом зможемо побачити результативну роботу Олександра Валентиновича», – сказав Президент.

Новопризначений Секретар РНБОУ наголосив, що для вирішення ситуації на Донбасі та подолання усіх викликів, які сьогодні постали перед Україною, необхідна консолідація зусиль усіх силових відомств і структур. «Нам потрібна ефективна координація і взаємодія у безпековому комплексі України. РНБОУ має стати центром прийняття ефективних і дієвих рішень з будь-яких викликів, які постають перед нашою державою. Переконали, що разом ми зможемо усе забезпечити», – сказав О. Турчинов (*Офіційне Інтернет-представництво президента України* (<http://www.president.gov.ua/news/31922.html>). – 2014. – 16.12).

Українська делегація взяла участь в інавгураційному засіданні Ради асоціації Україна – Європейський Союз

15–16 грудня українська делегація на чолі з Прем'єр-міністром України А. Яценюком перебуває з робочим візитом у Брюсселі, беручи участь в інавгураційному засіданні Ради асоціації Україна – Європейський Союз.

Це перше засідання цього органу, який засновано відповідно до положень Угоди про асоціацію між Україною і ЄС. Делегацію Європейського Союзу очолює віце-президент Європейської комісії, верховний представник ЄС із закордонних справ та безпекової політики Ф. Могеріні.

На заході обговорюються, зокрема, питання спільної протидії російській агресії на Сході України та незаконній анексії Криму, підтримка з боку Європейського Союзу програми реформ українського уряду та імплементації Угоди про асоціацію з ЄС, прогрес у виконанні Україною умов для запровадження безвізового режиму з ЄС, а також питання енергетичної безпеки.

До української делегації ввійшли міністр економічного розвитку і торгівлі України А. Абрамівичус, міністр внутрішніх справ України

А. Аваков, міністр закордонних справ України П. Клімкін, міністр юстиції України П. Петренко, міністр фінансів України Н. Ярецько, голова правління НАК «Нафтогаз України» А. Коболев, директор урядового офісу з питань європейської інтеграції Секретаріату Кабінету Міністрів України Н. Гнидюк.

У рамках візиту до Брюсселя відбулися зустрічі А. Яценюка з головою Європейської ради Д. Туском і Генеральним секретарем НАТО Й. Столтенбергом.

Також у рамках перебування української делегації в Брюсселі відбулося підписання «Кредитної угоди (Україна: модернізація магістрального газопроводу Уренгой – Помари – Ужгород) між Україною та Європейським банком реконструкції та розвитку». Цим документом передбачене залучення коштів у розмірі до 200 млн дол. США для реконструкції та модернізації вітчизняної газотранспортної системи (*Урядовий портал* (http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=247814789&cat_id=244274130)). – 2014. – 12, 15.12).

АНАЛІТИЧНИЙ РАКУРС

Н. Тарасенко, мол. наук. співроб. СІАЗ НБУВ

Курс гривні: причини падіння і шанси на посилення

Курс української гривні падає від початку 2014 р., хоча передумови для девальвації національної валюти зародилися набагато раніше. Ще від початку 2013 р. року більшість українських економічних оглядачів говорили про те, що стабільність курсу гривні є штучною, і прогнозували її падіння задовго до революції гідності та війни на Сході України. Причина полягала в слабкості української економіки, яка так і не відновила зростання після кризи 2008–2009 рр. через поганий бізнес-клімат і високий рівень корупції. Державні видатки перевищували доходи бюджету дедалі більше. Залежність від імпорту, особливо від надзвичайно дорогого російського газу, ставала все міцнішою, експорт падав разом з виробництвом, інвестиції не надходили, тоді як капітал втікав із країни.

За таких умов підтримувати курс на рівні 8 грн/дол. можна було лише штучно – завдяки продажу валюти з резервів НБУ. На кінець літа 2011 р. НБУ мав резерви в понад 38 млрд дол. – рекордний показник за всю історію незалежності України. На січень 2014 р. вони становили 20,415 млрд дол.

Перший стрибок курсу гривні стався в лютому 2014 р. На кінець місяця гривня коштувала вже близько 10 грн/дол., тобто девальвувала на 25 %. До травня валютні резерви зменшилися на понад 6 млрд дол., а гривня девальвувала на 50 %. Поповнити валютні резерви в травні НБУ допоміг МВФ, від якого Україна отримала перший транш із загального кредиту в 17 млрд дол.

Проте радикальних змін на краще в українській економіці, які могли б природним чином стабілізувати й зміцнити гривню, так і не сталося. Більше того, на той момент Україна вже втратила Крим, а у Донецькій і Луганській областях почав загострюватися конфлікт. До звичайних соціальних видатків бюджету спочатку додалися незаплановані мільярдні видатки на оборону, а згодом і на облаштування біженців з території, втягнутих у конфлікт.

Одночасно із цим бюджет припинив отримувати податки від багатьох підприємств, розташованих у зоні конфлікту, а також від експорту продукції, що виробляли ці підприємства.

Черговий стрибок девальвації гривні – з 12 до 14,5 грн/дол. – стався в серпні. Тоді серед головних заходів НБУ, спрямованих на стабілізацію валютного ринку, було впроваджене з 21 серпня підвищення норми обов'язкового продажу валютної виручки експортерами – з 50 до 100 %, а також продовження вимоги щодо обмеження термінів розрахунків за зовнішньоекономічними контрактами до 90 днів. З 22 вересня регулятор пом'якшив ці обмеження, скоротивши норму обов'язкового продажу надходжень в іноземній валюті до 75 %.

Крім того, напередодні виборів влада пішла на те, щоб зафіксувати курс на рівні 12,95 грн/дол., витрачаючи на його підтримку золотовалютні резерви. Лише за жовтень НБУ витратив 3,175 млрд дол. резервів. Нині, як заявила голова НБУ В. Гонтарева, у валютних резервах країни є лише 12,5 млрд дол.

Але після виборів підтримка курсу прогнозовано припинилася. За словами В. Гонтаревої, у НБУ «вирішили відмовитися від ряду адміністративних заходів і вийти на рівноважний курс гривні через те, що потроху запрацювали підприємства в зоні АТО, з'явилася валютна виручка, покращилися макропрогнози, парламентські вибори пройшли без ексцесів, досягнуті домовленості по газу і МВФ підтвердив виділення наступних траншів кредиту. Саме в цей момент ми вирішили відпустити курс, запровадивши щоденні аукціони, на яких банки спільно з регулятором шукають рівноважний рівень гривні».

Починаючи з 3 листопада, Нацбанк припинив валютні інтервенції по фіксованому ним курсу в 12,95 грн/дол., дозволивши цим банкам не дотримуватися цієї позначки при визначенні своїх котирувань. Натомість регулятор порекомендував фінустановам притримуватися середньозваженого курсу, з можливістю додати не більше 5 % при продажу громадянам і компаніям, який з 5 листопада почав щоденно визначатися за результатами аукціонів НБУ за так званою «голландською схемою», коли торги починаються з найвищої заявки й знижують до ціни, на яку погоджується перший покупець. При цьому Нацбанк підкреслив, що буде їх проводити не для задоволення потреб у валюті населення, а для визначення курсу. Невеликі обсяги продажів валюти, близько 5–10 млн дол. щодня, не задовольняли відкладеного попиту. Це призвело до зростання курсу долара за тиждень до 15,90–16,25 грн. Таким чином, менше ніж за рік гривня впала в ціні на 100 %.

Експерти оцінили нові правила гри НБУ неоднозначно. Абсолютно правильними їх назвав виконавчий директор Міжнародного фонду Блейзера в Україні О. Устенко. Першим аргументом на користь необхідності скасування адміністративного обмеження курсу гривні, за словами експерта, стало істотне зменшення золотовалютних резервів. Їх потрібно або спробувати зберегти, або при найкращому розкладі додати туди ресурси. Другий – виникнення «чорного ринку» валюти, який потрібно подолати. Третій чинник – дотримання вимог МВФ щодо вільного курсоутворення задля отримання нових траншів.

Щоправда, зазначив О. Устенко, усі ці дії треба було робити набагато раніше. «Коли був колосальний попит на валюту, слід було не витратити резерви, а переходити до вільного курсоутворення. Жодна країна в світі не досягала успіху в утриманні фіксованого курсу на тлі дрібних золотовалютних резервів. Україна не стала тут винятком, – констатував експерт. – Але проблема України полягає ще в тому, що курс сприймається не як економічна, а як політична категорія. По курсу судять про успіхи влади. Через це і склалась така ситуація», – резюмував О. Устенко.

Саме в політичній площині свою оцінку ситуації на українському валютному ринку висловив экс-заступник глави НБУ О. Савченко. За його словами, як правило, після виборів відбувається посилення гривні, приплив капіталу, зокрема через чітке визначення статус-кво. «Я чекав, що відбудеться стабілізація. Але політичний фактор не спрацював через непродумані, нефахові дії Нацбанку: щотижневі зміни нових обмежень, рекомендацій, регуляцій. Мене дивує невтручання чи мале втручання органів влади у ситуацію на валютному ринку. Згадую інші буремні роки – 2005, 2008... Тоді майже щоденно відбувалися розмови Президента і глави Нацбанку. Наразі традиційно це “посиденьки” керівництва НБУ і вибраних банкірів, які мали можливість купувати валюту на аукціонах за пільговим курсом. Це викликає тривогу, адже, як правило, на таких зустрічах виникають договірні, по суті адміністративні рішення», – констатує О. Савченко (<http://ua.racurs.ua/672-kurs-grivnya-valyuta>).

Стабільний курс гривні перед виборами та його стрімкий стрибок вниз одразу після них означає лише одне – девальвація національної валюти є штучною. Таку думку висловив економічний експерт А. Новак. Він назвав цей процес «валютними спекуляціями на війні» (<http://portala4.pl.ua/economics/4626-padinnia-hryvni-sprychynyla-vlada-ekspert>). «Після обрання нової Верховної Ради влада знову вирішила, що треба компенсувати собі прямі бізнесові втрати за рахунок всіх українців – через курс. І Національний банк України є головним співучасником цієї масштабної валютної спекуляції, бо поводить себе не як регулятор ринку. Правильним кроком регулятора зараз було би створити валютний коридор в сторону зміцнення курсу гривні від сьогоднішнього показника – тобто 12–12,5 або 11,5–12 грн/дол. Якби НБУ вчинив саме так, то це був би сигнал комерційним банкам про майбутнє здешевлення іноземних валют, бо регулятор заганятиме курс у цей валютний коридор. Тобто сигнал того, що

валюти треба позбуватись. Тоді би банки більше не притримували її, як вони роблять це зараз, а, навпаки, викидали на ринок і таким чином збалансували ситуацію з курсом. Але Нацбанк такого кроку не зробив. Натомість оголосив про запровадження вільного плавання курсу, що в наших економічних і військових умовах призведе лише до вільного падіння курсу гривні. Це значить, що НБУ – головний співучасник цієї масштабної валютної спекуляції. Тож питання, до якої “глибини” може впасти гривня, це питання, коли керівництво країни, яке представляє певні бізнес-групи і бізнес-інтереси, вирішить, що всі “потрібні люди” вже компенсували собі економічні втрати і заробили достатньо. Простіше кажучи, позначка, на якій закріпиться курс, залежить від того, коли вони вже назаробляються або, як кажуть у народі, наїдяться», – переконаний А. Новак.

За його словами, нині в Україні немає підстав для девальвації. Від початку року в Україні позитивне торговельне сальдо завдяки різкому зменшенню імпорту російського газу. За підсумками семи місяців позитивне експортно-імпортне сальдо товарами становить 500 млн дол. Таким чином, за торгівлею товарами в Україні на півмільярда доларів більший приплив валюти, ніж відплив.

Також А. Новак нагадав, що за сім останніх місяців Україна отримала приблизно 7 млрд дол. західної допомоги й кредитів. «За цих умов ніякої девальвації у нас не повинно було би бути. Навпаки, гривня мала би ще й зміцнюватись. Але девальвація є, і причини її – суто спекулятивні. Ну, звісно, на війну ж можна списати все», – аргументував економіст.

Девальвація гривні – це результат непрофесійних дій керівництва НБУ. Таку думку під час круглого столу на тему: «Чи вдасться Україні вийти з економічної кризи до другої річниці Майдану?» повідомив завідувач сектору досліджень глобальної економіки Національного інституту стратегічних досліджень О. Шаров. «Дії НБУ цього року – це велика окрема тема. Але, на жаль, у нас немає центрального банкіра, тому немає монетарної політики», – сказав О. Шаров. Також він зазначив, що курс гривні об’єктивно мав зупинитися на рівні 10 грн/дол. А 12 грн/дол. – це вже з урахуванням війни та суб’єктивних чинників. «Те, що курс опустився нижче – це результат непрофесійних дій НБУ, який не вжив необхідних заходів вчасно. Тільки зараз регулятор намагається впровадити їх, – констатує експерт. – Зараз ми перебуваємо в ситуації атономіки – військової економіки, яка вимагає надзвичайних дій. У рамках нинішнього законодавства можна було обмежити відтік депозитів і так звані спекуляції. Я кажу “так звані”, тому що це звичайна реакція ринку на те, що відбувається. Це нормальна реакція громадян – забрати депозити, а олігархів – вивести валюту з країни» (<http://for-ua.com/article/1071743>).

Президент Асоціації українських банків О. Сугоняко стверджує, що причиною осіннього падіння нацвалюти є стан платіжного балансу. «Негативний торговельний баланс, негативний баланс по фінансовому і капітальному рахунку. От і все. А це чинник, який погіршує ситуацію. Якби

не війна, було б те саме», – говорить він (<http://svoboda.fm/politics/ukraine/235079.html>).

Президент Асоціації українських банків не бачить жодного правильного рішення у владній команді, яке б стабілізувало курсові коливання. «Діяльність уряду я оцінюю за 10-бальною шкалою на 1. Уряд абсолютно нічого не зробив за весь час, починаючи з 1 березня, для того, щоб у нас не було такого падіння курсу. Вина 75 % на уряді, на його економічному блоці і 25 % – на Національному банку», – стверджує економіст.

О. Сугоняко зазначає, що ні уряд, ні суспільство не розуміють передумов для зміцнення нацвалюти. Гривня буде стабільною при стабільній економіці, основою для якої має стати якісне виробництво. Наше виробництво повинно спиратись на агропромисловий комплекс і промисловість. Саме про ці два потужні чинники забули і люди, і їхні керівники. «Відмовившись від політики фіксованого курсу чи валютного коридору, Нацбанк так і не перейшов до політики таргетування інфляції, а відтак, було втрачено “якір”, до якого уся економіка, зокрема й банки, прив’язують свою діяльність», – вважає експерт Ліги фінансово розвитку А. Блінов. Він твердить, що НБУ варто було б відновити якийсь орієнтир для того, щоб учасники ринку могли б хоч від чогось відштовхуватися у своїй діяльності та плануванні, чого, за словами експерта, ніхто всерйоз не робить навіть на наступний рік. Водночас експерт додає, що всі розрахунки марні, коли починає діяти психологія, панічні настрої й тотальна недовіра (http://www.bbc.co.uk/ukrainian/business/2014/11/141111_hryvnia_rate_war_az).

«У громадян з державою на сьогодні стосунки такі: все, що каже держава, треба робити навпаки. Казали, що долари не треба купувати, вийшло, що хто не купив – той дурень. Відповідно, люди починають відверто грати проти держави, і не тому, що вони дійсно проти, а тому, що сама держава веде абсолютно непослідовну політику».

Експерт також звертає увагу й на ще одну деталь: падіння курсу гривні щоденно зменшує вартість капіталів банків, і ця проблема може дуже гостро постати вже за кілька тижнів. Наприкінці жовтня, за підсумками стрес-тестування банків першої групи – найбільших і великих, НБУ дійшов висновку, що понад половина з них потребуватимуть додаткового капіталу на понад 56 млрд грн.

На відсутність послідовної політики нарікає також керівний партнер інвестиційної компанії Capital Times і колишній банкір Е. Найман. «Сьогодні банки стали заручниками непослідовної, безхребетної політики чи, може, взагалі відсутності політики. Взагалі, чи є у нас якась монетарна політика, валютна політика?» – запитує Е. Найман.

Він додає, що все це відбувається тоді, коли «ми маємо справу із двома фактами: на Сході України не громадянський конфлікт, а повноцінна війна, Україна втратила частину території, але жодної відповіді в економічному плані на це немає».

Із цим погоджується і керівник Інституту економічних досліджень та політичних консультацій І. Бураковський. Він каже, що економічна ситуація

в країні визначається не тільки циклічною економічною кризою, а й війною, з якою Україна зіткнулася вперше за часи свого існування. А відтак, оцінюючи всі економічні показники, включно з курсом гривні, треба враховувати й людські жертви, і величезну кількість внутрішньо переміщених осіб, і незаплановані витрати на оборону й безпеку, і втрати бюджетних та експортних надходжень через втрату частини території країни.

Одним з факторів у питанні формування курсу гривні називають паніку населення. Люди хочуть зберегти свої заощадження хоча б на колишньому рівні, для чого намагаються купити валюту. За даними НБУ, з початку року українці забрали з банків понад 100 млрд грн через недовіру національній валюті.

«На ринку є зайвий попит на долари, є поняття зайвої ліквідності комерційних банків або зайвої гривні, яка лежить на рахунках. Це продукт діяльності і уряду, і НБУ. Більша частина дефіциту бюджету фінансується за рахунок Центрального банку України. Немає прямого фінансування, все законно відбувається, але участь Нацбанку кожен місяць становить близько 10 млрд грн», – пояснює экс-глава Мінфіну, народний депутат України від Блоку П. Порошенка В. Пинзеник.

На його думку, якщо не взяти під контроль попит на долар, курс буде «лихоманити». «Курс не повинен бути відпущений на волю спекулянтів. А зараз складається ситуація, коли саме вони диктують курс. НБУ не виходить на той ринок з інтервенціями – валютний ринок дуже маленький. Політика інтервенції не повинна бути такою. Нацбанк повинен вести цей курс, а насправді курс веде спекулянт», – заявив експерт.

В. Пинзеник переконаний, що, якщо взяти під контроль пропозицію гривні й правильно провести політику інтервенції, серйозних коливань курсу не буде. «Але я не чую сигналів, які б мотивували і визначали політику. Адміністративні заходи, які пробують приймати, навпаки, ведуть до того, що велика частина обороту переходить у тінь», – резюмував В. Пинзеник.

Надлишковий попит на іноземну валюту викликаний двома причинами, вважає декан фінансово-економічного факультету Львівського інституту Університету банківської справи НБУ В. Рисін. По-перше, на внутрішній ринок не надходить достатньої кількості валюти (тому що експортери не надто поспішають завозити валютну виручку); по-друге, населення створює запаси іноземної готівки (щоб захистити свої заощадження). Водночас панічні настрої населення не можна вважати основним фактором зростання курсу, переконаний економіст. За його словами, більшість факторів, які нині впливають на гривню, не належать до валютного ринку. Курс в основному формують загальноекономічні й політичні чинники. Тому для стабілізації гривні потрібно спочатку створити таку загальноекономічну ситуацію, щоб не було негативного впливу на фінансовий ринок. Тоді курс стабілізується самостійно – і жодного державного втручання не знадобиться (<http://gazeta.lviv.ua/economic/2014/11/21/36696>).

Треба враховувати й чинники макроекономічного характеру, зокрема багато чого залежатиме від розвитку політичної ситуації. Потрібно вирішити

ситуацію з воєнними діями в країні: якщо буде досягнуто домовленостей у цій сфері дипломатичним шляхом, – це вже буде перший позитивний чинник. Інша проблема, яку треба вирішити, – притік інвестицій. У складних умовах ніхто не вкладатиме гроші в українську економіку, бо це ризик їх втратити.

Отже, нині далеко не все залежить від дій Національного банку, хоча слід погодитися, що його політика була дещо непослідовною. Спочатку вживали адміністративних заходів, які результатів не дали. По суті, валюта перетікала на чорний ринок, де курс був близьким до реального. Сьогодні, навпаки, перейшли до ринкового ціноутворення, оскільки існує думка, що ринок зможе сам знайти рівноважний курс. З погляду економіки, цей хід більш правильний. Але незрозуміло, який він дасть результат у підсумку, якщо досі стоїть питання нестачі валюти, що, натомість, може провокувати зростання курсу.

Девальвація української гривні відбувається також і через психологічний фактор, пов'язаний із втратою Криму та окупацією Донбасу, зазначив економічний експерт, керівник проектів організації «Ліга громадського розвитку» А. Блінов. «Коли країна щось втрачає, національна валюта девальвує навіть через психологічні фактори», – зазначив він.

На думку А. Блінова, питання територіальної цілостності України та її майбутнього впливають на національну одиницю країни. «Є психологічні моменти у цій справі – відхід Криму, втрата значної частини Донбасу. Ми розуміємо, що усі борги залишаються центральній владі. Чим менше залишається територій, тим більшого боргового тиску зазнає територія, що залишилася», – констатує експерт (<http://sockraina.com/news/12196>).

З приводу можливості виправити ситуацію на валютному ринку та не допустити подальшого падіння гривні експерти висловлюють різні пропозиції. На думку президента Українського аналітичного центру О. Охріменка, курс 12 грн/дол. є реальним, якщо робити правильні кроки. В іншому разі він може перетнути психологічну межу 20.

За словами О. Охріменка, у Нацбанку є напрацювання щодо подолання курсових криз, які, однак, чомусь не використовують. «Свого часу В. Ющенко використав так званий вторинний ринок державних цінних паперів, фактично помінявши інтерес з валюти на гривню, – розповідає експерт. – У 2012 р. після виборів відбувся сплеск-попит на валюту, почали проводити аукціони і регулювати кількість грошей на міжбанку. В результаті в кінці 2012 отримали ревальвацію гривні (хоча ще в листопаді була девальвація). Тобто методи напрацьовані».

Великий вплив вкладів і недовіра громадян до гривні говорять про те, що стратегічно це питання Національний банк не контролює та не впливає на ці показники. На руках у громадян налічується понад 90 млрд дол. Це говорить про потенціал банківської системи, який залишається поза увагою Нацбанку, підкреслює О. Охріменко (<http://ua.racurs.ua/672-kurs-grivnya-valyuta>).

«Можливо, комусь це здасться парадоксальним, але слід скасувати майже всі адміністративні обмеження Нацбанку, – вважає экс-заступник

глави Нацбанку О. Савченко. – Адже такими обмеженнями ми привели до того, що валютні ринки України формуються за межами регулювання Нацбанку. Приклад: декілька експортерів залишають валютну виручку за кордоном, там продають її імпортерам, щоб ті здійснювали імпорт, уникаючи адміністративних утисків і валютних ризиків. Те ж саме з готівковим ринком, він переходить за межі України – є у Варшаві, навіть у Лондоні. Своїми діями ми витісняємо організований ринок з України. Про це свідчить той факт, що на міжбанку кожен день продається все менше і менше доларів».

До того ж надмірна кількість адміністративних обмежень доводить до абсурду саме поняття депозит: я приніс гроші для депозиту й матиму проблеми, коли забиратиму його.

Скасування адміністративних обмежень підтримує також О. Охріменко: «Адміністративні обмеження справді можуть ефективно діяти, але максимум місяць. Якщо це триває довше, вони вбудовуються в ринок. По суті, саме вони ринок ліквідували. Ми не маємо наразі плаваючого курсу гривні, у нас маніпулятивний адміністративний курс. Друга фундаментальна умова – припинити друк грошей (емісію), яка не забезпечена товарною масою. Це набагато складніше, ніж ліквідація адміністративних обмежень. Адже зупинка емісії означає початок економічних реформ, скорочення витрат державного бюджету (за моїми підрахунками, на 30 %). Це вельми непопулярно, вимагає дуже швидких майстерних дій, причому соціально виправданих і справедливих. Скороченням когорти чиновників тут не обійдеться, мова йде про скорочення кількості ВНЗ, лікарень, шкіл – про непопулярні речі. Хтось має це почати робити».

Ректор Міжнародного інституту бізнесу, професор, экс-заступник глави НБУ О. Савченко свої рекомендації щодо можливостей зупинити падіння гривні й розвал фінансової системи України виклав у публічному зверненні до Президента, Прем'єр-міністра та глави НБУ, оприлюдненому тижневиком «Дзеркало тижня» (<http://gazeta.dt.ua/macrolevel/ne-mozhna-navchitisyakeruvati-groshima-za-instrukciyami-.html>).

Експерт пропонує вдатися до таких кроків.

«1. Збільшити пропозицію доларів на організованому легальному валютному ринку України.

1.1. Закрити нелегальні канали втечі капіталу з України за допомогою офшорів (у тому числі денонсувати угоду про уникнення подвійного оподаткування з Кіпром), фіктивного імпорту (долари пішли за кордон, а товари в Україну не зайшли), фіктивного експорту (товари пішли за кордон, а долари в Україну не зайшли). Для належного контролю за такими операціями запровадити режим платежів Т+2 за валютними платежами, які перевищують 10 тис. євро. Валютні платежі та валютообмінні операції на суму понад 100 тис. євро мають бути перевірені та завізовані відповідальними працівниками НБУ й Державної фіскальної служби України (зокрема, Держмитниці) з обов'язковим оприлюдненням повної інформації на офіційних сайтах відповідних відомств для громадського контролю та уникнення корупції. Такий режим має діяти один місяць.

1.2. Податково стимулювати повернення капіталу в Україну шляхом стягування ПДВ одночасно з авансовими проплатами по імпорту, а також відшкодовувати ПДВ експортерам лише після повернення валютної виручки, за всіма контрактами.

1.3. Скасувати всі адміністративні обмеження за операціями з депозитами, скасувати примусовий продаж валютної виручки та інших валютних надходжень, скасувати податок з продажу валюти й податок на депозити.

1.4. Закрити експорт Росії в Україну за всіма позиціями за винятком енергетичних ресурсів.

2. Зменшити пропозицію гривні на готівковому й міжбанківському ринках України.

2.1. Радикально зменшити частку ВВП, яка перерозподіляється через держбюджет і соціальні фонди (на сьогодні понад 50 % ВВП, треба – не більше 33 % ВВП). Такий крок значно збільшить обігові кошти бізнесу й доходи українців, що створить додатковий попит для зростання ВВП і забезпечить його фінансування відповідними грошовими ресурсами. Більше того, це припинить емісійне фінансування державного бюджету Національним банком України, що позитивно й радикально вплине на курс гривні. Без такої реформи бюджету й пенсійної системи курсова катастрофа неминуха. Такі реформи уряду і є базою отої загадкової реформи, про яку багато розмов, але мало дій і розуміння її суті. Такі дії уряду будуть непопулярними, адже відбудеться істотне скорочення вищих навчальних закладів, шкіл, лікарень, районів, міністерств, чиновників, пенсіонерів з космічними пенсіями... Скорочувати треба все, крім видатків на армію й культуру.

3. Негайно розпочати політику інфляційного таргетування. Без такої політики відпускати курс не лише безвідповідально, а й шкідливо!

3.1. Плаваючий курс. Плаваючий курс – це невід’ємний елемент монетарної політики інфляційного таргетування. Без запровадження іншого якоря стабільності монетарна політика призводить до розпаду валютно-фінансової системи, особливо в умовах неконтрольованої емісії, що зараз і відбувається в Україні! Спочатку – протягом не менш як рік – плавання курсу має бути керованим, а потім – вільним. Валютні інтервенції центрального банку повинні бути неперіодичними і пояснюваними, тобто мусять розв’язуватися разові, ситуативні проблеми, які виникають на валютному ринку.

В умовах плаваючого курсу логічно і правильно взяти під контроль інфляцію. Причому на першому етапі – один рік – я рекомендую запровадити м’яке інфляційне таргетування, яке відповідало б керованому, вільному плаванню курсу гривні в рамках курсового коридору від 13 до 17 грн/дол. на 2014–2015 рр.

М’яке інфляційне таргетування допускає як високі рівні інфляції (але не вище 10 %), так і гнучкі межі такого таргетування. На 2015 р. НБУ варто встановити мету щодо інфляції 8–12 %. Ще раз наголошую, що в рамках

інфляційного таргетування центральні банки не втрачають повністю можливості впливати на валютний курс. Цей вплив може бути як прямим (за допомогою валютних інтервенцій), так і опосередкованим (через управління ставками грошового ринку), які на 2014 р. оптимально встановити на рівні 22 % з можливістю відхилення до 2 п. п. за кредитними і депозитними операціями НБУ, а на 2015 р. зменшити цей рівень до 10 % з відхиленням 1 п. п., причому зменшення ставок має бути плавним у міру зменшення інфляції та стабілізації курсу.

3.2. Необхідно кадрово підсилити НБУ й економічний блок уряду справжніми міжнародно-визнаними професіоналами. Справа у тому, що центральні банкіри мають не лише знати, що і як робити, а й відчувати грошові, валютні ринки та макроекономічні пропорції – це справжнє мистецтво. Не можна навчитися керувати навіть автомобіль за інструкціями, а що вже казати про управління грошово-кредитними і валютно-курсовими механізмами. Та навіть просте виконання наведених рекомендацій гарантовано зупинить падіння гривні, більше того, курс відкотиться до 14–15 грн/дол.», – переконаний О. Савченко.

Президент Українського аналітичного центру О. Охріменко вважає, що ситуація з національною валютою залежить від уряду й керівництва НБУ. «Якщо управляти НБУ та Міністерством фінансів будуть професіонали, то ми можемо побачити повернення курсу і до 12 грн/дол. Якщо все залишиться, як зараз, то чекаємо курсу по 20 грн/дол.», – прогнозує О. Охріменко. На його думку, курс може злетіти перед новорічними святами. «На сьогодні всі фактори говорять про те, що курс буде рости. Найближчим часом курс буде близько 16 грн/дол., а до Нового року буде 20. Ризик такий існує. Не можу сказати, що ймовірність такого сценарію 100 %, але це цілком може статися», – вважає він (<http://finance.obozrevatel.com/business-and-finance/58302-ekspert-rasskazal-skolko-budet-stoit-dollar-k-novomu-godu.htm>).

Не бачить шансів на здорожчання гривні й виконавчий директор Фонду Блейзера О. Устенко. «Є величезна кількість ознак щодо того, чому гривня знаходиться під еволюційним тиском, перед усім у нас є торговельний дефіцит – і як наслідок цього дефіциту в нас є дефіцит рахунку поточних операцій. Для економістів завжди це є сигналом того, що певна грошова одиниця знаходиться під девальваційним тиском», – зазначив експерт. За його словами, другою причиною є обсяги золотовалютних резервів, які не дають змоги перейти до фіксованого курсу. Третя причина, яку озвучив О. Устенко, це співробітництво з МВФ, вимогою якого є гнучкий курс.

Невтішний прогноз щодо курсу валют дають аналітики інвесткомпанії ІСУ, якою раніше володіла глава НБУ В. Гонтарева. Вартість гривні, за їхніми розрахунками, коливатиметься в діапазоні 16–17 од. за 1 дол. у 2015 р. і 17–18 од. за 1 дол. США у 2016 р. (http://economics.lb.ua/finances/2014/11/18/286456_grivna_padat_sleduyushchie_dva.html).

Водночас економічний експерт О. Жолудь вважає, що до кінця року курс опуститься нижче 14 грн/дол. Це стане можливим тоді, коли мине хвиля

паніки. О. Жолудь вважає, що для нормалізації курсу треба створити більш глибокий валютний ринок, тобто збільшити обсяг валюти на міжбанку (<http://news.finance.ua/ua/news/~338281>). «Одна з найбільших проблем, яка може викликати значні перепади курсу протягом дня, – це незначні обсяги валюти на міжбанку. Їх потрібно наростити. Один з варіантів – більш активне просування ідей продажу ф'ючерсних контрактів на валюту. Відповідно, це збільшить кількість операцій і зменшить вагу кожної окремої домовленості, яка може тягнути курс в ту чи іншу сторону», – переконаний експерт.

Головний аргумент фінансистів, що ставлять на здешевлення долара, – це поступова активізація експортерів. «Хоч і повільно, але пропозиція валюти на безготівковому валютному ринку плавно зростає. Компаніям потрібно вести господарську діяльність в країні, і вони поступово повертають частину своєї валютної виручки. До того ж наприкінці податкового періоду потрібно буде робити відрахування до держбюджету. А в міру зростання пропозиції долара курс гривні повинен зміцнюватися. Глобально, думаю, ми повинні вийти на діапазон 14,90–15,20 грн/дол.», – підкреслив голова правління банку «Хрещатик» Д. Гриджук (<http://ua-ekonomist.com/8787-bankri-znayshli-klka-prichin-dlya-zmecnennya-grivn.html>).

Саме активізацією експортерів експерти пояснюють продовження Нацбанком старих вимог. «Експортна валюта потроху продовжує заходити в країну, може тому Нацбанк і вирішив продовжити умову з продажу 75 % виручки, і не знижувати планку до 50 %, як говорилося раніше. Думаю, чим ближче буде кінець року, тим більше буде цієї виручки», – сказав заступник голови правління банку «Фінанси та кредит» І. Львов.

На зміцнення гривні грає ще й скорочення імпорту. Після подорожчання через девальвацію національної валюти імпорتنі товари не користуються великим попитом у населення, тому багато постачальників зменшують обсяги їх завезення в Україну. «Валютний ринок поступово виходить в точку рівноваги – як за обсягами експорту/імпорту, так і за курсовим ціноутворенням», – зазначив радник голови Євробанку В. Невмержицький.

На думку президента Центру антикризових досліджень Я. Жаліла, Нацбанк має вести більш жорстку політику в напрямі відсікання спекулятивних операцій і забезпечення виконання законодавства: «Якщо написано, що експортер має протягом певного періоду часу продати частку своєї валютної виручки, то він це мусить робити. Якщо цього не відбувається, слід говорити, що країна не веде війни і не мобілізує свої ресурси. Будь-які реформи не дадуть швидкого ефекту. Тому я б їх не розглядав як чинники для стабілізації курсу. Що може вплинути на стабілізацію курсу гривні? Перше – збільшення експорту того, що у нас є. Варто очікувати зростання надходжень від експорту продукції аграрного сектору. Треба скористатися тим, що наприкінці року, як правило, потрібна гривня: населенню – тому що Новий рік, бізнесу – бо традиційно здійснюються певні платежі. Тому ті, хто набрав забагато валюти, намагатимуться її скидати. І це сприятливий момент, адже курс високий», – прогнозує Я. Жаліло.

Не слід при цьому запроваджувати активне фіскальне стиснення, радить експерт. В умовах, коли в країні триває війна, зменшувати соціальні видатки, які битимуть по болючих питаннях, – це дуже великий ризик для стабільності в країні. До речі, в одній із своїх останніх доповідей МВФ уперше заговорив про стимулюючу фіскальну політику (що є певною сенсацією, адже раніше фонд був на боці фіскального стиснення).

«Відновити довіру до Національного банку важко. Не коментую кадрових питань, але констатую: та політика, яка проводиться Нацбанком останнім часом, не є сприятливою для довіри, не є перспективною, стабільною, прямо скажемо, є достатньо корупційноємною. Банківську систему не можна змінити за один день, потрібні ефективні кроки. На жаль, ми не бачимо антикризової програми, яку Нацбанк готовий анонсувати», – констатує експерт.

Незалежна асоціація банків України (НАБУ) як антикризові заходи запропонувала Національному банку України скасувати проведення валютних аукціонів і підвищити облікову ставку до рівня прогнозованої інфляції. Свої пропозиції НАБУ виклала в листі про заходи щодо стабілізації валютного ринку на адресу Нацбанку (<http://news.finance.ua/ua/news/~/339192>).

У НАБУ вважають, що проведення аукціонів не задовольняє навіть 1 % відкладеного попиту на валюту, лише збільшує його, а отриманий курс не відображає ринкового або зваженого. Унаслідок цього більшість експортерів не поспішають заводити експортну виручку в Україну, намагаючись проводити розрахунки за її межами, або використовують різні схеми розрахунків, на які банки не можуть вплинути.

Крім того, банкіри зазначили, що наявність різних домовленостей про валютний курс є негативним сигналом для бізнесу й погіршує очікування зростання курсу вище «договірного». «Чим швидше ринок сам встановить курс, за яким більшість суб'єктів ринку будуть готові проводити розрахунки, тим швидше ринок наповниться валютою за рахунок збільшення обсягів продажу експортерами валютної виручки», – сказано в листі.

Що ж до облікової ставки, то, на думку асоціації, її треба привести до рівня відповідно до показників прогнозованої інфляції.

Також, на думку експертів асоціації, доцільно збільшити відсоток обов'язкових резервів у Нацбанку за гривневими ресурсами банків, що дасть змогу зменшити грошову масу й знизити спекулятивний попит на валюту. Водночас НАБУ пропонує надати цільову підтримку окремим системним банкам, які можуть відчувати погіршення ліквідності, з одночасним обмеженням активних операцій цих банків.

У НАБУ зазначили, що регулятор повинен сприяти хеджуванню банками ризиків на валютному ринку, у тому числі врегулювати питання застосування пенсійного збору до операцій СВОП з метою відновлення практично єдиного інструменту перерозподілу ліквідності в банківській системі в умовах кризи.

Асоціація закликає проводити більш відкриту політику діяльності Нацбанку й публікувати офіційну статистику з детальними розрахунками та

джерелами отримання вихідних даних. «Як показала практика, використання окремих, не комплексних заходів, або використання не відпрацьованих заходів, або нестача детальної доступної інформації призводять до панічних наслідків серед суб'єктів ринку і лише збільшують паніку і розхитування валютного курсу», – сказано в листі НАБУ.

Банкіри вважають, що політика проведення валютних аукціонів себе вичерпала. «Вона впливала на ринок, стримуючи його, але досить сильно обмежувала можливості клієнтів банків з купівлі валюти. У мене є відчуття, що ринок наблизився до балансу. Валюти на міжбанку продається більше, ніж раніше. На цьому тлі НБУ, можливо, варто було б зробити наступний крок у бік лібералізації валютних торгів. Але я не думаю, що регулятор буде поспішати. Швидше за все, найближчим часом нинішня практика буде збережена», – вважає радник голови правління Євробанку В. Невмержицький.

Деякі учасники ринку вважають, що дії НБУ допомагають посилити позиції гривні. «На сьогодні можна відзначити тенденцію до зниження курсу. Попит у касах також значно знизився. Можливо, рівноважний курс починає формуватися. Адміністративні заходи діють. Продовження норми по 75 % обов'язкового продажу, на мій погляд, швидше позитивно, так як частково експортери звикли до цієї цифри, а імпортерам легше закривати свої покупки», – говорить начальник управління казначейства Індустріалбанку Г. Литвинов.

Відмова НБУ від своєї політики може впливати на ринок негативно, оскільки багато гравців поки не готові до лібералізації. «Ослаблення адміністративних заходів на валютному ринку поки дуже ризиковано. Нацбанк не впливає на темп реформ – на залучення стабільних іноземних інвестицій і скорочення державних витрат. НБУ може боротися тільки із симптомами важкої економічної хвороби. Аукціони – це просто жарознижувальне, яке не дає пацієнтові згоріти. Треба спочатку хоча б трохи підлікувати пацієнта реформами, переконати іноземців та експортерів у серйозності намірів реформувати економіку. Після цього, маючи черговий транш від МВФ, можна думати про послаблення адміністративних заходів на валютному ринку, у тому числі і про скасування аукціонів», – говорить керівник одного з банків з іноземним капіталом.

У НБУ розглянули пропозиції Незалежної асоціації банків України про припинення проведення валютних аукціонів як малоефективного, на думку асоціації, механізму пошуку рівноважного курсу. Про це повідомляється на сторінці регулятора в соцмережі Facebook з посиланням на заяву голови НБУ В. Гонтаревої на черговій нараді з керівниками 40 найбільших банків 24 листопада. «Зазначена пропозиція НАБУ не знайшла підтримки серед присутніх. Більшість банкірів закликали Національний банк продовжувати практику проведення щоденних аукціонів з продажу іноземної валюти», – ідеться в повідомленні.

Глава НБУ підтримала пропозицію продовжити проведення щоденних аукціонів, але зазначила, що банки повинні вказувати реальні котирування

валют, щоб не перешкоджати пошуку рівноважного курсу гривні. «Незабаром Національний банк України розгляне можливість переходу до форми традиційного голландського аукціону та скасування індикативного курсу», – наголошується в повідомленні з посиланням на заяву В. Гонтаревої.

20 листопада стало відомо про те, що Мінфін і НБУ, відповідно до рекомендацій місії МВФ, створюють координаційний комітет високого рівня з метою реалізації узгодженої грошово-кредитної, боргової та бюджетно-податкової політики. У нього входять голова НБУ й керівник структурного підрозділу Нацбанку, який відповідає за проведення грошово-кредитної політики, а також міністр фінансів і керівник структурного підрозділу Мінфіну, відповідальний за проведення боргової політики. За словами В. Гонтаревої, така співпраця й солідарна відповідальність уряду та Нацбанку сприятимуть стабілізації валютного курсу й поліпшенню умов на грошово-кредитному ринку.

Серед стабілізаційних відносно курсу гривні заходів Нацбанку аналітики звертають увагу на деякі досить неоднозначні наміри, озвучені главою НБУ В. Гонтаревою. Зокрема, ідеться про ініціювання законодавчих обмежень дострокового зняття депозитів, а також розрахунків готівкою на суму в еквіваленті до 1 тис. євро (<http://gazeta.dt.ua/finances/depozitni-i-bezgotivkovi-iniciativi-nbu-scho-koli-navischo-.html>).

Аргументи В. Гонтаревої на користь таких кроків раніше вже неодноразово наводилися банкірами: нині будь-який депозит – це фактично вклад до запитання, через що банківська система постійно перебуває під загрозою втрати ліквідності за будь-якої хоч трохи серйозної паніки вкладників. Із цієї ж причини регулятор нібито й змушений був поточного року запровадити часткові обмеження на зняття депозитів.

Подібних дій від НБУ очікували ще в лютому 2014 р., але відомство пішло іншим шляхом, вирішивши видавати рефінансування та стабілізаційні кредити. У результаті проведена емісія стала фактором девальвації та ще більшого підриву довіри до гривні, Нацбанку й банківської системи, у складі якої продовжує множитися кількість неплатоспроможних банків.

Самі банки, так і не дочекавшись мораторію, ще з весни почали пропонувати вкладникам короткі депозити терміном на один-три місяці при стабільно високих відсоткових ставках – у середньому 19–20 % річних. Ситуація дещо стабілізувалася в липні – серпні. За даними аналітиків «Стандарт-рейтинг», тодішнє значне зниження короткострокових ставок за депозитами допомогло довгостроковим і середньостроковим вкладам знову посісти належні їм лідируючі позиції. Падіння ж вартості короткострокового ресурсу, на думку експертів, стало першим позитивним сигналом для банківської системи, який побічно вказував на поліпшення ліквідності банків.

Та невдовзі вплив вкладів із системи відновився. За даними НБУ, загальний обсяг депозитів у національній валюті у вересні порівняно із серпнем справді збільшився на 2,5 % (з початку 2014 р. зменшився на 7,8 %) – до 389 млрд грн. Але сталося це за рахунок зростання залишків на

депозитних рахунках юридичних осіб на 11,1 % (з початку року – на 7,5 %) – до 181,5 млрд грн. При цьому залишки на рахунках фізичних осіб усе ж таки зменшилися – до 207 млрд грн (з початку року – на 18 %).

Обсяг депозитів в іноземній валюті за вересень знизився на 4,2 % (з початку 2014 р. – на 21,9 %) – до 24 млрд дол., у тому числі обсяг депозитів юросіб зменшився на 3,3 % (з початку року – на 13,8 %) – до 8,9 млрд, а депозитів фізосіб – на 4,8 % (з початку року – на 34 %) – до 15,1 млрд.

З початку року, незважаючи на всі часткові обмеження і вербальні вмовляння, вплив вкладів із системи перевищив 104 млрд грн (переоцінка валютних кредитів через девальвацію не береться до уваги). Крім того, більшість «забраних» депозитів усіма правдами й неправдами конвертуються в іноземні грошові знаки, лише підкріплюючи ажіотаж на валютному ринку. Тож імовірно, що загальна заборона на зняття депозитів до закінчення терміну їх вкладення може стати ефективним способом боротьби з подібними явищами. «Треба розуміти, що НБУ представлений не лише першою особою, а й багатьма людьми, які працюють там уже давно, мають накопичений досвід роботи в кризових умовах і в схожих ситуаціях використовують саме цей досвід. Обмеження на дострокове зняття депозитів успішно застосовувалося раніше – і 2004, і в 2008–2009 рр. Очевидно, цей досвід минулих років підказує їм, що потрібно робити саме так», – пояснює О. Вальчишен, керівник аналітичного центру ІК «Інвестиційний капітал Україна».

Інше питання, як намір НБУ оформити законодавчо обмеження на дострокове зняття депозитів позначиться на довірі клієнтів. До останнього часу банківський регулятор відмовлявся від цієї ініціативи, пояснюючи це небажанням погіршувати й без того низький рівень довіри вкладників до банків. «Ідея законодавчо обмежити можливість дострокового зняття вкладів загалом правильна. Це – одна з причин уразливості банківської системи і, як наслідок, одна з причин високих кредитних ставок. Адже банк не може прийти до своїх позичальників і сказати: “Вибачте, але вкладник забрав свій депозит достроково, тому кредит ми теж попросимо погасити достроково”. Єдине, що таке рішення треба було приймати в нормальних умовах. Зараз це ще більше дратуватиме людей», – говорить Д. Боярчук, виконавчий директор «CASE-Україна».

Однак очевидно й те, що, як і будь-яке адміністративне обмеження, воно може мати лише обмежений ефект – як тимчасовий засіб боротьби з панікою. І в такому разі його треба було б запроваджувати набагато раніше та не як часткове, а як всеосяжне і без жодних винятків. Сьогодні цей захід уже, найімовірніше, не принесе особливої користі, лише зміцнивши недовіру клієнтів до банків. Для регулятора в нинішній ситуації як ніколи важливо зважувати кожну публічну заяву й прийняте рішення, щоб ще більше не підігрівати вирування пристрастей на ринку.

Обмеження розрахунків готівкою 1 тис. євро, також озвучене головою Нацбанку, на її думку, має «збалансувати банківську систему» й надати нарешті регулятору можливість відмовитися від адміністративних методів

регулювання сектору. «Готівкові операції обмежують керованість монетарною політикою. Тому всі центробанки намагаються стимулювати розвиток безготівкових операцій в економіці. У наших умовах це ще стимулюється відпливом депозитів з банківської системи, збільшує обсяг коштів “під матрацом” і, відповідно, зменшує керованість монетарними агрегатами. Тому НБУ і порушує питання про обмеження готівкових рахунків, оскільки це створює канал повернення коштів у банківську систему», – пояснює Д. Боярчук.

Дійсно, збільшення частки безготівкових розрахунків – корисна і потрібна тенденція, яка, до речі, в Україні давно й планомірно розвивається. Крім підвищення монетарної керованості, це ще й один із ключових методів контролю над тіньовими оборотами коштів. За далеко не найсмівливішими оцінками, близько 50 % української економіки перебуває в «тіні». За даними Фонду Блейзера, торік, наприклад, 175 млрд дол. було зароблено легально й ще 155 млрд дол. – нелегально. Звісно, у таких умовах будь-які методи, здатні поліпшити це співвідношення, мають вітатися. Але надлишковий тиск на бізнес у цьому випадку може дати зворотний ефект. О. Вальчишен також не виключає можливості, що ця ініціатива призведе до відходу в «тінь» тих підприємств, які до цього моменту працювали чесно. «Економічне падіння в Україні вже набуло всіх ознак депресії, відбувається скорочення економічної активності в дуже багатьох секторах. Зараз досі ще не вирішено дуже багато проблем на макрорівні, ситуація залишається вкрай складною, тому будь-які додаткові обмеження посилюють бажання підприємців уникати ризиків, це природно», – пояснює економіст.

Безготівкові розрахунки поступово скорочувалися протягом останніх років, і не зовсім зрозуміло, навіщо цей процес, що розвивається природно, штучно дотискати, ризикуючи зламати пружину, яка його штовхає. І так, за статистикою Держфінмоніторингу, кількість отриманих ним повідомлень про фінансові операції в III кварталі ц. р. порівняно з торішніми показниками збільшилася на 31 %, і 97 % цієї інформації надали саме банки. І не далі як 6 лютого 2015 р. набирає чинності закон № 1702-18, згідно з яким під фінансовий моніторинг підпадатимуть будь-які платежі фізичних і юридичних осіб, що перевищують 15 тис. грн.

Різде зниження лімітів готівкових угод, з одного боку, покликане підкріпити додатковою ліквідністю банки, завдяки цілком офіційним комісіям за обслуговування трансакцій і не цілком офіційним трюкам банківських казначейств з «притримуванням» переказуваних коштів. З іншого – неминуче призведе до збільшення адміністративного навантаження і на банки, і на Держфінмоніторинг. При цьому ніяких реальних позитивних результатів у боротьбі з відмиванням коштів це не гарантує, тому що збільшення звернень до правоохоронних органів, на жаль, не є стимулом для їхньої активної діяльності.

Крім того, згідно з рекомендаціями FATF, міжнародної організації по боротьбі з відмиванням грошей, надлишковий тиск на систему загрожує так званим деризикінгом – феноменом, при якому банки завершують або

обмежують ділові відносини з клієнтами, щоб уникнути ризиків. З одного боку, відмовляючи умовно підозрілим клієнтам, банки можуть зіпсувати відносини з цілком благонадійними компаніями, з іншого – у разі відмови в обслуговуванні «ланцюжок брудних грошей» губиться, як і сам сенс виконання рекомендацій FATF, оскільки до обмеження тіньових потоків такі дії не призводять. Але страх викликати вогонь на себе і втратити ліцензію може виявитися сильнішим за ці аргументи.

Тобто подальше обмеження безготівкових розрахунків в ідеальному середовищі мало б виключно позитивний ефект, тому що значно здешевило б обслуговування грошового обігу, знизивши витрати на транспорт і охорону, підвищило б ліквідність банків, допомогло б наповнити бюджет. Але в Україні середовище дуже далеке від ідеального, тому ризики в нинішніх умовах значно переважають потенційні вигоди. Так, багато з тих, хто ще якось примудрявся працювати в правовому полі, будуть поставлені в умови, які змушують з цього правового поля вийти або перестати працювати в принципі. І якщо це обмеження стане складно легально обійти (наприклад, подрібнивши платіж на менші суми), чимало потенційних угод або не будуть укладені взагалі, або перейдуть у так званий неформальний вид (без офіційних договорів, рахунків і платіжок). Причому валютою розрахунків при цьому буде аж ніяк не гривня.

Варто також врахувати, що обмеження готівкових розрахунків, що подається як загальноприйнята в Європі практика, насправді в Європі передбачає в разі більшу суму й запроваджене з міркувань зручності розрахунків і їхньої безпеки.

Тож обмеження готівкових розрахунків справді могло б розглядатися як досить корисна ініціатива й крок до європейських стандартів. Орієнтуватися на європейські норми логічно й правильно, але тільки якщо це робити вчасно та за умови, що аналогічні стандарти запроваджувалися б і в інших суміжних сферах, формуючи належну фундаментальну базу. А так, у нинішніх економічних і політичних умовах різке зниження планки може розвернути назад непогану тенденцію зростання безготівкових розрахунків, загнавши назад у «тінь» значну частину їх нинішніх оборотів, зазначають експерти.

Отже, як видно з експертних оцінок, заходи НБУ щодо стабілізації національної валюти не відзначаються послідовністю й нагадують кидання з боку в бік. Обмеження запроваджуються, скасовуються, запізнюються або, навпаки, виявляються поспішними. Це робить будь-яке прогнозування майбутнього фінансового сектору неможливим. Водночас, як вважає О. Вальчишен, «ринку не може сам себе відрегулювати, і український досвід, як і досвід інших країн, показує, що ринки не завжди ефективні, і збалансуватися їм мають допомагати рішення влади. Адже, так чи інакше, ринок переслідує свої комерційні вигоди, а влада – загальнонаціональні». Однак доти, доки НБУ балансує, намагаючись догодити і банкам, і владі, і бізнесу, рішень, які змогли б виправити ситуацію, не буде. Адже очевидно, що точкові заходи ні економіку, ні банківський сектор не рятують. Єдиний шанс на порятунок – впровадження реанімаційного комплексу всіх уже

багаторазово анонсованих реформ. Певні стабілізаційні сподівання експерти покладають також на черговий транш міжнародної фінансової допомоги (2,8 млрд дол. від МВФ, 500 млн дол. – від Світового банку і 500 млн євро – від Євросоюзу). Вона могла б стати доречною для стабілізації поточної курсової ситуації.

ЗАКОНОДАВЧА ВЛАДА

Народні депутати внесли до Постанови Верховної Ради «Про обрання голів, перших заступників, заступників голів, секретарів, членів комітетів Верховної Ради України восьмого скликання» від 4 грудня 2014 р. ряд змін, якими передбачено виключення з усіх керівних посад у комітетах Верховної Ради України VIII скликання депутатів, які голосували за злочинні «закони 16 січня».

Постанову ухвалено з урахуванням поправок.

Відповідний проект постанови зареєстровано за № 1291 (*Офіційний веб-портал Верховної Ради України* (<http://www.rada.gov.ua/news/Novyny/Povidomlennya/99964.html>). – 2014. – 11.12).

12 грудня відбулося пленарне засідання Верховної Ради України VIII скликання.

Під час засідання Голова Верховної Ради України В. Гройсман оголосив про створення у Верховній Раді кількох міжфракційних депутатських об'єднань: «Запорізька Січ», головою якого обрано народного депутата І. Артюшенка; «Дружба з Європейським Союзом», головою обрано народного депутата А. Лопушанського; «Прикарпаття», співголовами якого обрано народних депутатів А. Матвієнка та В. Шкварилюка; «За Січеславщину», голова – народний депутат Б. Філатов.

Головуючий нагадав, що в пленарні тижні щоп'ятниці проводиться година запитань до уряду. Він повідомив, що в сесійній залі присутні члени Кабінету Міністрів на чолі з віце-прем'єр-міністром Г. Зубком.

Зокрема, на запитання народних депутатів відповідав *міністр оборони С. Полторак*.

Перше запитання стосувалося основних показників Державного бюджету на 2015 рік у сфері безпеки й оборони.

С. Полторак зазначив, що, плануючи бюджет на наступний рік, Міністерство оборони виходило з необхідності загроз, а також необхідності створення в Україні потужних, оснащених і добре підготовлених Збройних сил. У бюджеті на наступний рік Міноборони пропонує виділити на безпеку й оборону держави 50 млрд грн. За словами С. Полторака, основні видатки плануються на створення нових частин і підрозділів, сил спецоперацій,

чотирьох оперативних командувань для управління армією за територіальним принципом.

За словами міністра, бюджетом передбачено на закупівлю й модернізацію озброєння та військової техніки – 401 млн грн, на закупівлю – 7 млрд 457 млн. Із них вітчизняним ОПК передбачена поставка нового озброєння на суму 5 млрд 716 млн грн, за імпортом – 1 млрд 740 млн. На будівництво кораблів і катерів передбачено 806 млн грн; на спеціальні війська – 773 млн грн; на науково-дослідні роботи – 167 млн грн; для відновлення боєздатності та озброєння новою технікою – 4 млрд 413 млн грн; на створення єдиної автоматизованої системи – 150 млн грн; на забезпечення зв'язком – 1 млрд 93 млн грн; на підготовку військ – 1 млрд 970 млн грн; на міжнародне військово-співробітництво – 690 млн грн.

Бюджетом також на призов громадян на військову службу в кількості 40 тис. осіб і підготовку в навчальних закладах контрактників чисельністю 10,5 тис. осіб передбачено виділити 95 млн грн; на підготовку мобілізаційної роботи – 10,8 млн грн; на грошове забезпечення – 15 млрд грн, на заробітну плату – 2 млрд 897 млн грн; на продовольче забезпечення військовослужбовців – 1 млрд 563 млн грн; на речове забезпечення – 2 млрд 945 млн грн; на закупівлю ПММ – 2 млрд 86 млн грн; на оплату комунальних послуг – 1 млрд 456 млн, на експлуатацію казарменого і житлового фонду – 882 млн, на будівництво житла – 1,5 млрд грн.; на утилізацію боєприпасів – 16 млн грн, забезпечення живучості арсеналів – 90 млн грн.; медично-санаторне забезпечення – 150 млн грн; реформування військ – 73 млн грн, інші витрати – 450 млн грн.

С. Полторак звернув увагу на те, що ці видатки плануються, виходячи з того, що чисельність Збройних сил, яка на сьогодні становить 232 тис. військових проти 130 тис. у минулому році, збільшиться наступного року до 250 тис. осіб.

Міністр також звернув увагу на необхідність стандартизації всіх закупівель для військових. Він повідомив, що уряд підтримує такий підхід. Інакше, наголосив він, кошти використовуватимуться неефективно.

Ще одне питання до міністра оборони стосувалося диверсійно-розвідувальних груп. Він позитивно висловився за створення таких груп і зазначив, що це питання буде передбачено в перспективі розвитку Збройних сил.

С. Полторак також відповів на запитання щодо відсутності спецзв'язку у військових частинах, що дає можливість безперешкодно обстрілювати їхні позиції, і про заходи Міноборони щодо встановлення закритого спецзв'язку. Він зазначив, що для створення такого виду зв'язку потрібно спочатку створити систему забезпечення таким зв'язком. За його словами, сьогодні відпрацьована програма, визначені засоби і в проекті бюджету передбачено понад 1 млрд грн для придбання цих засобів, для забезпечення управління військами.

С. Полторак, відповідаючи на запитання щодо зміни кадрів в Управлінні розвідки, повідомив, що зміни відбуваються і відбуватимуться там, де є

реальна необхідність. Він повідомив, що до кінця року буде створена нова система й нова структура, весь особовий склад Міноборони пройде відповідну переатестацію, у тому числі і в Управлінні розвідки.

Щодо управління військовими майновими комплексами міністр повідомив, що нині вивчається це питання, перевіряється їхня діяльність, проводиться інвентаризація, після звіту буде прийнято відповідне рішення.

С. Полторак також відповів на запитання щодо передислокації військових частин із західних на східні кордони України, оскільки саме там і є небезпека для країни. Він зазначив, що така передислокація буде проведена відповідно до загроз, які виникають, щоб забезпечити недоторканність наших кордонів (*Офіційний веб-портал Верховної Ради України (http://www.rada.gov.ua/news/Novyny/Plenarni_zasidannya/100151.html). – 2014. – 11.12).*

Верховна Рада України, ухваливши Програму діяльності уряду, підтримала Кабінет Міністрів на шляху до запровадження реформ. Про це заявив Голова Верховної Ради України В. Гройсман у четвер, 11 грудня, під час брифінгу.

Керівник парламенту зазначив, що сьогодні народні депутати підтримали надзвичайно важливий документ – Програму діяльності уряду, підкресливши, що її основою є Коаліційна угода. «Це означає, що в уряді є всі підстави розпочинати реформи, а український парламент має стати не гальмом, а двигуном позитивних якісних змін, – заявив він. – На сьогодні всі органи влади в Україні сформовані, Програма діяльності уряду прийнята, Коаліційна угода є її невід’ємною частиною».

В. Гройсман висловив задоволення тим, що в надзвичайно короткі терміни сформовані робочі органи парламенту й розпочато повноцінну роботу. У цьому контексті він повідомив, що до порядку денного внесено понад 400 законопроектів, які розглядатимуться в комітетах.

В. Гройсман також зазначив, що всередині коаліції є здорова дискусія, діалог і розуміння щодо необхідності знаходження спільних рішень і взяття на себе спільної відповідальності (*Офіційний веб-портал Верховної Ради України (<http://www.rada.gov.ua/news/Top-novyna/100002.html>). – 2014. – 11.12).*

Голова Верховної Ради України В. Гройсман не бачить підстав говорити про те, що в Україні готуються до запровадження воєнного стану.

«Я не бачу жодних підстав говорити про те, що Україна приймає якісь рішення щодо введення воєнного стану», – сказав В. Гройсман, відповідаючи на запитання щодо законопроекту про внесення змін до Закону України «Про Раду національної безпеки і оборони України» щодо вдосконалення координації і контролю у сфері національної безпеки й оборони.

При цьому він зазначив, що цим законодавчим актом пропонується узгодити норми законодавства, яке регулює відносини в цій сфері. Цей законопроект, сказав В. Гройсман, буде доопрацьований до другого читання і винесений на розгляд наступного пленарного тижня.

Відповідаючи на запитання щодо того, чи є в коаліції готовність ухвалити рішення про скасування позаблокового статусу України, В. Гройсман висловив думку, що відповідний законопроект буде внесений на розгляд Верховної Ради. «На наступний пленарний тиждень він внесений і буде поставлений на голосування. Я переконаний, що він набере більшість голосів, і тут немає жодних розбіжностей ні у парламенту, ні у Президента, ні у Кабінету Міністрів. У тому числі це передбачено Коаліційною угодою», – сказав керівник парламенту (*Офіційний веб-портал Верховної Ради України* (<http://www.rada.gov.ua/news/Top-novyna/100007.html>)). – 2014. – 11.12).

Представники парламентської коаліції ініціюють створення Тимчасової спеціальної комісії Верховної Ради України для розробки законопроекту про внесення змін до Конституції України.

Про це повідомила заступник Голови Верховної Ради України О. Сироїд під час брифінгу 16 грудня.

За її словами, завершити якісне оновлення судової та місцевої влади можливе лише шляхом внесення змін до Конституції, і створення такої Комісії є якнайшвидшим і найефективнішим шляхом напрацювання змін до Основного закону. У цьому контексті О. Сироїд закликала Президента України і Прем'єр-міністра України підтримати пропозицію щодо створення ТСК.

Відповідаючи на запитання, О. Сироїд зазначила, що питання про створення ТСК було обговорено під час наради за участю представників фракцій коаліції. «Ми принципово дійшли згоди щодо цього», – сказала вона. На думку заступника Голови Верховної Ради, до роботи ТСК також мають бути залучені відомі фахівці з конституційного права і особи, уповноважені главою держави.

О. Сироїд також звернулася до депутатських фракцій із пропозицією скоротити період зимового відпочинку депутатів, а час, відведений для канікул, використати для продовження першої сесії Парламенту до початку чергової сесії у лютому, напрацювання і розгляду законопроекту про внесення змін до Конституції України.

Заступник Голови Верховної Ради також висловила переконання, що ініціатива щодо безперервної роботи депутатів буде підтримана у сесійній залі.

Відповідаючи на запитання, О. Сироїд повідомила, що парламент має намір звернутися до уряду з тим, аби до Верховної Ради було якомога швидше внесено проект закону про бюджет. «Усі фракції очікують якнайшвидшого внесення проекту бюджету до Верховної Ради. Це питання є

нагальним, оскільки Парламент не може розглядати проект закону про бюджет без дотримання законодавчих процедур, навіть якщо такі процедури будуть вимушено скорочені», – додала вона.

На переконання заступника Голови Верховної Ради, ближчим часом потрібно також провести вибори до місцевих рад на основі нового виборчого закону (*Офіційний веб-портал Верховної Ради України* (<http://www.rada.gov.ua/news/Novyny/Povidomlennya/100225.html>). – 2014. – 12.12).

Заступник Голови Верховної Ради України О. Сироїд взяла участь у роботі круглого столу на тему: «Законотворчий процес: прозорість як запорука ефективності парламентської діяльності та якості законів».

Відкриваючи захід, О. Сироїд, зокрема, зосередила увагу присутніх на важливості законотворення як однієї з основних функцій парламенту – єдиного законодавчого органу держави. Особливі акценти при цьому слід зосередити на показниках якості цього процесу, зазначила доповідач і закликала присутніх детально обговорити відповідне коло питань.

Презентуючи порядок денний круглого столу, О. Сироїд визначила декілька змістовних складових блоку обговорюваних проблем: процедурний аспект законотворчості, політичну культуру законотворчості та питання якості та зрозумілості системи законодавства як запоруки інвестиційної привабливості України.

Характеризуючи процедурний аспект законотворчості, заступник керівника апарату Верховної Ради України, керівник Головного юридичного управління апарату М. Теплюк підкреслив, зокрема, що проведення такого заходу саме на початку роботи парламенту нового скликання «вселяє надію» на те, що проблемні моменти законотворчого процесу будуть усвідомлені та враховані народними депутатами, що має позитивно вплинути на діяльність парламенту.

Він також звернув увагу присутніх на те, що кількість законопроектів у Верховній Раді зростає: «Якщо до парламенту VI скликання було внесено близько 7 тис. проектів законодавчих документів, то лише за два роки VII каденції цей показник становив близько 4 тис.». Водночас це зовсім не є показником зростання якості законодавчих документів. На думку доповідача, парламентські комітети не завжди «спрацьовують як фільтр для неякісних законопроектів на їхньому шляху до розгляду Верховною Радою».

М. Теплюк також нагадав присутнім про те, що в парламенті минулого скликання було зареєстровано проект змін до чинного законодавства, відповідно до якого ініціатором законопроекту має виступати не окремий депутат, а група депутатів у кількості не менше, ніж кількість найменшої парламентської фракції, і закликав парламентарів привернути увагу до цієї думки.

Учасники заходу також обговорили питання якості законодавчих ініціатив як методу повернення довіри до парламентаризму, проблеми

формування порядку денного Верховної Ради тощо.

Серед учасників заходу були представники депутатського корпусу, апарату Верховної Ради України, Американської торговельної палати в Україні, громадських організацій, юристи (*Офіційний веб-портал Верховної Ради України* (<http://www.rada.gov.ua/news/Novyny/Povidomlennya/100165.html>). – 2014. – 12.12).

12 грудня у Верховній Раді України створено міжфракційне депутатське об'єднання «Самооборона Майдану». Очолив міжфракційне об'єднання перший віце-спікер парламенту України А. Парубій.

Основними своїми завданнями депутати визначили реформування системи національної безпеки, створення законодавчих механізмів боротьби з корупцією, сприяння інтеграції України до ЄС і НАТО та допомогу учасникам війни на Сході України. «Багато наших побратимів прийшли з фронту, і вони, як ніхто інший, знають, яких реформ потребує армія і яких реформ потребує фронт. Для нашої групи ключовими питаннями роботи у Верховній Раді України є забезпечення і реформа усього силового блоку України, реформа блоку національної безпеки», – сказав А. Парубій під час брифінгу у Верховній Раді України.

«Знизивши рівень корупції до мінімуму, побудувавши систему національної безпеки, включену в євроатлантичний простір, ми створимо зовнішній та внутрішній фундамент, на якому збудуємо нову ефективну європейську Україну та втілимо у життя вимоги революції гідності», – ідеться в заяві народних депутатів.

До складу міжфракційного депутатського об'єднання увійшли 16 народних депутатів України. Тринадцять депутатів від фракцій «Народний фронт»: А. Парубій, Т. Чорновол, А. Левус, М. Величкович, С. Висоцький, М. Бондар, Ю. Тимошенко, І. Лапін, В. Соляр, О. Масоріна, О. Медуниця, Є. Дейдей і М. Гаврилюк. Від фракції «Блок П. Порошенка»: Б. Матківський, А. Антонишак та І. Артющенко (*Офіційний веб-портал Верховної Ради України* (<http://www.rada.gov.ua/news/Novyny/Povidomlennya/100157.html>). – 2014. – 12.12).

12 грудня у Верховній Раді VIII скликання відбулася перша робоча зустріч міжфракційного депутатського об'єднання «Рівні можливості» (МФО «Рівні можливості»).

Крім співголів об'єднання О. Кондратюк, М. Іонової та Л. Гриневич, участь у засіданні взяли представники фракцій «Блок П. Порошенка», «Народний фронт», «Батьківщина»: І. Геращенко, Н. Новак, О. Масоріна, О. Юринець, І. Климпуш-Цинцадзе, Т. Донець, О. Бойко, О. Рябчин, Н. Кацер-Бучковська, О. Червакова, С. Заліщук, О. Шкрум.

Під час зустрічі члени МФО обговорили основні завдання об'єднання у

Верховній Раді VIII скликання, організаційні аспекти діяльності, сформували секретаріат МФО.

Основна увага депутатів була зосереджена на нагальності розробки законодавчих ініціатив, спрямованих на забезпечення гендерного балансу й дотримання рівних прав для чоловіків і жінок, та необхідності об'єднання зусиль законодавчої влади та громадського сектору задля захисту прав жінок і дітей. Усі депутати мали можливість висловити свою позицію та бачення щодо напрямів діяльності об'єднання.

У результаті зустрічі було заплановано підготувати пропозиції для внесення змін до законодавства, а також налагодити більш тісну співпрацю з волонтерами й представниками громадських об'єднань, які займаються питаннями захисту прав жінок і дітей. Зокрема, наступного тижня (з 15 грудня. – Прим. ред.) члени об'єднання «Рівні можливості» спільно з волонтерами візьмуть участь в організації привітань дітей з Днем Святого Миколая в Донецькій і Луганській областях (*Офіційний веб-портал Верховної Ради України* (<http://www.rada.gov.ua/news/Novyny/Povidomlennya/100163.html>). – 2014. – 12.12).

Комітет з питань європейської інтеграції підтримує законопроекти щодо вилучення положень про позаблоковий статус України й проголошення можливості набуття Україною в майбутньому членства в НАТО.

Під час засідання члени комітету розглянули і підтримали законопроекти: про внесення змін до деяких законів України (щодо забезпечення і гарантування національної безпеки України) (реєстр. № 1014), про внесення змін до деяких законів України щодо забезпечення національної безпеки України (реєстр. № 1014-1), про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо засад зовнішньої політики та пріоритетів національних інтересів України (реєстр. № 1014-2), що передбачають внесення змін до законів України «Про основи національної безпеки України» та «Про засади внутрішньої і зовнішньої політики», відповідно до яких вилучаються положення про позаблоковий статус України й проголошується можливість набуття Україною в майбутньому членства в НАТО.

Зокрема, народні депутати зазначили, що проекти спрямовані на закріплення на законодавчому рівні курсу України на євроатлантичну інтеграцію і вступ до НАТО, що має створити додатковий механізм забезпечення суверенітету, захисту територіальної цілісності України та її економічної та політичної незалежності (*Офіційний веб-портал Верховної Ради України* (<http://www.rada.gov.ua/news/Novyny/Povidomlennya/100012.html>). – 2014. – 11.12).

Комітет з питань запобігання і протидії корупції в порядку контролю за дотриманням норм чинного законодавства вирішив розглянути на наступному засіданні деякі питання впровадження Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо визначення кінцевих вигодоодержувачів юридичних осіб та публічних діячів».

Зокрема, як зазначалося під час засідання комітету, ідеться про відкриття Державного реєстру речових прав на нерухоме майно, а також обов'язок надання юридичними особами інформації про кінцевих вигодоодержувачів. Для надання інформації щодо зазначених питань члени комітету вирішили запросити на наступне засідання міністра юстиції П. Петренка.

Комітет також ухвалив рішення на засіданні 14 січня 2015 р. заслухати міністра внутрішніх справ, Генерального прокурора та міністра юстиції щодо стану розслідування корупційних та економічних злочинів в Україні відносно посадових осіб попередньої влади, щодо яких запроваджено санкції ЄС.

Народні депутати підтримали пропозицію голови комітету Є. Соболева щодо звернення до Голови Верховної Ради України з питання формування конкурсної комісії з призначення директора Національного антикорупційного бюро України. Під час обговорення зазначалося, що це питання є терміновим, враховуючи, зокрема, звернення координатора системи ООН, постійного представника ПРООН в Україні Н. Вокера щодо забезпечення підготовки та початку формування Національного агентства з питань запобігання корупції та Національного антикорупційного бюро України.

Під час засідання члени комітету також заслухали заступника голови парламенту Грузії Г. Барамідзе, який перебуває в Україні з робочим візитом на запрошення комітету. Він розповів про грузинський досвід боротьби з корупцією і реформування правоохоронних органів.

Г. Барамідзе також зазначив, що «для рішучих дій та кардинальних реформ необхідна, звичайно, політична воля, єдність та спільність – те, що було у грузинських політиків 10 років тому», і побажав Україні якнайшвидшого досягнення успіхів у справі подолання корупції та проведення реформ (*Офіційний веб-портал Верховної Ради України (<http://www.rada.gov.ua/news/Novyny/Povidomlennya/100014.html>). – 2014. – 11.12).*

Комітет у закордонних справах створив підкомітети й постійну комісію з питань закордонних українців ті обрав їхніх голів.

Голова комітету Г. Гопко, відкриваючи засідання, зазначила, що до складу комітету увійшло 10 народних депутатів. Першим заступником голови комітету обрано І. Климпуш-Цинцадзе.

Заступниками голови комітету обрано В. Вовка, І. Гузя, Б. Тарасюка;

секретарем комітету обрано О. Присяжнюка.

На засіданні комітету було створено відповідно до предметів його відання п'ять підкомітетів та одну постійну комісію:

- з питань євроатлантичного співробітництва та євроінтеграції;
- з питань законодавчого забезпечення й контролю за діяльністю дипломатичної служби;
- з питань міжпарламентських зв'язків, двосторонніх і багатосторонніх відносин;
- з питань зовнішньоекономічних зв'язків і транскордонного співробітництва;
- з питань міжнародно-правових питань і контролю за виконанням Україною міжнародних зобов'язань;
- постійна комісія з питань закордонних українців.

Також на засіданні були обрані голови підкомітетів:

- головою підкомітету з питань законодавчого забезпечення й контролю за діяльністю дипломатичної служби обрано народного депутата Б. Тарасюка;
- головою підкомітету з питань міжпарламентських зв'язків, двосторонніх відносин і багатосторонніх відносин обрано народного депутата В. Ар'єва;
- головою підкомітету з питань євроатлантичного співробітництва і євроінтеграції обрано народного депутата С. Заліщук;
- головою постійної комісії з питань закордонних українців обрано І. Гузя.

Також члени комітету розглянули питання про створення постійних делегацій Верховної Ради України в органах міжнародних парламентських організацій, українських частин у двосторонніх і тристоронніх міжпарламентських асамблеях та ухвалили рішення утриматися від створення постійних делегацій Верховної Ради України в міжпарламентських асамблеях Співдружності Незалежних Держав, Євразійського економічного співробітництва та Міжпарламентській комісії зі співробітництва Верховної Ради України та Федеральних зборів Російської Федерації.

Комітет у своїй роботі також приділить увагу оновленню та удосконаленню Положення «Про депутатські групи Верховної Ради України з міжпарламентських зв'язків з іноземними державами» (*Офіційний веб-портал Верховної Ради України* (<http://www.rada.gov.ua/news/Novyny/Povidomlennya/100017.html>). – 2014. – 11.12).

Керівники Комітету у закордонних справах та Комітету з питань національної безпеки і оборони провели зустріч з делегацією Комітету у справах збройних сил Конгресу Сполучених Штатів Америки на чолі з Членом Палати Представників М. Роджерсом.

З української сторони у зустрічі взяли участь голова Комітету у

закордонних справах Г. Гопко, перший заступник голови Комітету у закордонних справах І. Климпуш-Цинцадзе, голова Комітету з питань з питань національної безпеки і оборони С. Пашинський, народний депутат України О. Осуховський. Делегацію Комітету у справах збройних сил Конгресу Сполучених Штатів Америки очолював член Палати Представників Конгресу Сполучених Штатів Америки М. Роджерс. У зустрічі також взяв участь Надзвичайний і Повноважний Посол Сполучених Штатів Америки в Україні Д. Пайетт.

Під час зустрічі обговорювалися питання щодо важливості європейської перспективи для України та отримання Україною Плану дій щодо членства в НАТО, а також можливість вступу України до цієї організації і участі нашої країни у системі євроатлантичної безпеки. Окрім того, увага акцентувалася на питаннях енергетичної безпеки, наголошувалося на можливості науково-технічного і військово-технічного співробітництва, тощо.

Українська сторона, вітаючи делегацію Комітету у справах збройних сил Конгресу Сполучених Штатів Америки, наголосила на необхідності активізації міжпарламентського діалогу між двома країнами. Представники українського парламенту розповіли про внутрішньополітичну ситуацію в нашій країні, зокрема, про ситуацію на Сході України та на території Автономної Республіки Крим, наголошуючи на тому, що це – тимчасово окуповані території. Народні депутати України подякували американській стороні за підтримку Ukraine Freedom Support Act (Закон "Підтримка української свободи"), що зосереджується на наданні допомоги Україні проти агресії Російської Федерації.

Голова делегації Комітету у справах збройних сил Конгресу Сполучених Штатів Америки підкреслив важливість нинішнього візиту делегації до України та висловив сподівання, що цей візит сприятиме активізації двосторонньої співпраці на всіх рівнях та надасть можливість отримати інформацію про ситуацію в Україні з першоджерел (*Офіційний веб-портал Верховної Ради України* (<http://www.rada.gov.ua/news/Novyny/Povidomlennya/100226.html>). – 2014. – 15.12).

Голова Комітету в закордонних справах Г. Гопко провела зустріч з Надзвичайним і Повноважним Послом Литовської Республіки в Україні П. Вайтекунасом.

Зустріч відбулася на прохання Надзвичайного і Повноважного Посла Литовської Республіки в Україні з нагоди завершення його дипломатичної місії в Україні.

Під час зустрічі сторони обговорили сучасний стан українсько-литовських відносин і відзначили необхідність активізації міжпарламентського діалогу між Україною та Литовською Республікою.

Голова комітету Г. Гопко зазначила, що розвиток контактів на міжпарламентському рівні сприятиме подальшому розвитку двосторонніх

відносин на політичному, економічному й гуманітарному рівнях. У цьому контексті вона висловила за необхідність активізації діяльності відповідної міжпарламентської депутатської групи дружби з Литовською Республікою, роботу над створенням якої комітет розпочне найближчим часом.

Надзвичайний і Повноважний Посол Литовської Республіки в Україні під час зустрічі підкреслив, що двосторонні українсько-литовські відносини характеризуються значним потенціалом і перспективами подальшого розвитку, і висловив сподівання на майбутню співпрацю (*Офіційний веб-портал Верховної Ради України* (<http://www.rada.gov.ua/news/Novyny/Povidomlennya/100196.html>). – 2014. – 15.12).

Комітет з питань науки і освіти розглянув ряд проектів постанов та інші питання порядку денного.

Зокрема, розглянуто проекти постанов:

– про присудження Премії Верховної Ради України найталановитішим молодим ученим в галузі фундаментальних і прикладних досліджень і науково-технічних розробок за 2013 р.;

– про призначення у 2014 р. іменних стипендій Верховної Ради України для найталановитіших молодих учених;

– про затвердження кандидатур на здобуття щорічної Премії Верховної Ради України педагогічним працівникам загальноосвітніх, професійно-технічних, дошкільних і позашкільних навчальних закладів;

– про ухвалення Рекомендацій парламентських слухань на тему: «Освіта, охорона здоров'я та соціальне забезпечення дітей з порушеннями психофізичного розвитку: проблеми та шляхи їх вирішення»;

– про внесення зміни до Додатку до Постанови Верховної Ради України від 4 грудня 2014 р. № 22 -VIII «Про перелік, кількісний склад і предмети відання комітетів Верховної Ради України восьмого скликання».

Також комітет розглянув проект закону про внесення змін до Бюджетного кодексу України (у зв'язку з прийняттям Закону України «Про вищу освіту») (реєстр. № 1196) і вирішив його підтримати. Законопроектом пропонується внести зміни до Бюджетного кодексу України в частині розміщення власних надходжень державних і комунальних вищих навчальних закладів, наукових установ, отриманих від плати за послуги, що надаються згідно з освітньою, науковою та навчально-виробничою діяльністю, благодійних внесків і грантів, що зараховуватимуться на спеціальні реєстраційні рахунки, відкриті в територіальному органі центрального органу виконавчої влади у сфері казначейського обслуговування бюджетних коштів, або на поточні рахунки установ державних банків. Прийняття зазначеного законопроекту забезпечить реалізацію положень Закону України «Про вищу освіту», сприятиме забезпеченню належного функціонування вищих навчальних закладів, наукових установ і надасть їм реальну фінансову автономію.

Крім того, члени комітету розглянули і вирішили підтримати проект закону про внесення змін до ст. 26 Закону України «Про військовий обов'язок і військову службу» щодо військовослужбовців, які є студентами або аспірантами денної форми навчання (реєстр. № 1175-1). Прийняття проекту закону надасть можливість звільняти військовослужбовців, які є студентами або аспірантами денної форми навчання та були призвані на військову службу за призовом під час мобілізації, на особливий період, якщо вони не висловили бажання продовжувати військову службу та забезпечити рівні права громадян на освіту (*Офіційний веб-портал Верховної Ради України (<http://www.rada.gov.ua/news/Novyny/Povidomlennya/100026.html>). – 2014. – 11.12).*

Комітет з питань будівництва, містобудування і житлово-комунального господарства рекомендує Верховній Раді підтримати пропозиції Президента України до закону України «Про мораторій на примусову реалізацію житла, нарахування та стягнення пені та інших штрафних санкцій за житлово-комунальні послуги громадянам, які проживають на територіях проведення антитерористичної операції».

Закон (реєстр. № 0962) був прийнятий Верховною Радою України 2 вересня 2014 р.

На засіданні комітету зазначалося, що цим документом передбачено запровадження мораторію на примусову реалізацію житла, примусове відключення від мереж житлово-комунальних послуг, заборону нарахування й стягнення пені та інших штрафних санкцій у разі несвоєчасного здійснення платежів за житлово-комунальні послуги громадянами, які проживають на територіях проведення антитерористичної операції в Донецькій і Луганській областях.

Від Президента України до комітету надійшло чотири пропозиції до закону. Глава держави, зокрема, вказує на неможливість підписання закону з кількох підстав. На його думку, встановлення такого мораторію може призвести до погіршення розрахунків за спожиті енергетичні ресурси підприємствами, які не є виконавцями/виробниками житлово-комунальних послуг на територіях проведення антитерористичної операції та мають можливість своєчасно розраховуватися за використані під час вироблення, транспортування, постачання житлово-комунальних послуг енергетичні ресурси.

Президент України також звертає увагу на те, що у законі (ст. 3 й 4) не визначено, «про яку компенсацію йдеться», оскільки «зі змісту закону не випливає, що його дія може призвести до виникнення збитків підприємств – виконавців/виробників житлово-комунальних послуг».

Президент України, враховуючи вищевикладене, а також те, що в Законі «не врегульовуються питання щодо встановлення мораторію на нарахування та стягнення пені, інших штрафних санкцій за житлово-комунальні послуги громадянам, які проживають на території проведення антитерористичної

операції», пропонує внести відповідні зміни до закону, що розглядається, при його повторному розгляді.

Комітет розглянув пропозиції Президента України та пропонує Верховній Раді підтримати їх як такі, що вдосконалюють окремі положення закону та прийняти закон у цілому з їх урахуванням (*Офіційний веб-портал Верховної Ради України* (<http://www.rada.gov.ua/news/Novyny/Povidomlennya/100112.html>). – 2014. – 12.12).

Комітет з питань податкової та митної політики рекомендує Верховній Раді прийняти за основу проект закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо скасування електронного адміністрування податку на додану вартість.

На засіданні комітету зазначалося, що законопроектом (реєстр. № 1141) пропонується скасувати систему електронного адміністрування податку на додану вартість, внівши відповідні зміни до законів України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законів України» та «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо вдосконалення оподаткування інвестиційної діяльності».

Члени комітету зазначили, що запроваджена з 1 січня 2015 р. система електронного адміністрування ПДВ призведе до постійного відволікання обігових коштів у суб'єктів господарювання, що в умовах економічної нестабільності може призвести до їх банкрутства.

На думку народних депутатів, реалізація в суб'єктів господарювання механізму електронного адміністрування ПДВ потребуватиме значних додаткових трудових і технічних ресурсів з метою постійного моніторингу операцій у системі електронного адміністрування. Порівняно з діючим механізмом реєстрації податкових накладних, кількість податкових накладних, які будуть задіяні в системі електронного адміністрування ПДВ, значно збільшить навантаження в роботі електронних систем. Відсутність технічного тестування можливостей електронних систем для забезпечення функціонування системи електронного адміністрування може призвести до ймовірних зупинок чи збоїв в електронній системі.

Члени комітету, враховуючи це, а також що ця система буде повністю базуватися з використанням мережі Інтернет, зазначили, що будь-які зупинки чи збої в роботі цих систем призведуть до дестабілізації роботи підприємства, безпідставного застосування до платника податків штрафних санкцій за порушення податкового законодавства, несвоєчасної сплати податку до бюджету.

Народні депутати України під час обговорення висловили ряд зауважень до встановленої системи електронного адміністрування податку на додану вартість і наголосили на необхідності на цьому етапі скасувати цю систему. Зокрема, вони зазначили, що система електронного адміністрування ПДВ не передбачає перенесення залишків податку на додану вартість, що заявлені

платниками податку до бюджетного відшкодування за звітні (податкові) періоди до 1 січня 2015 р.; порядку реєстрації в Єдиному реєстрі податкових накладних розрахунків коригування до податкових накладних, не охоплює ряд документів, які є підставою для нарахування податкового кредиту без отримання податкової накладної.

З іншого боку, члени комітету вважають за необхідне вдосконалити адміністрування податку на додану вартість з метою забезпечення ефективного і якісного контролю нарахування, сплати та відшкодування податку на додану вартість, ліквідації «податкових ям» і схем мінімізації, створених окремими платниками податків.

Під час обговорення було запропоновано створити в комітеті робочу групу з народних депутатів, представників Міністерства фінансів, Державної фіскальної служби України та громадськості (*Офіційний веб-портал Верховної Ради України* (<http://www.rada.gov.ua/news/Novyny/Povidomlennya/100115.html>). – 2014. – 12.12).

Комітет з питань податкової та митної політики рекомендує Верховній Раді прийняти за основу та в цілому проект закону про внесення змін до Закону України «Про Митний тариф України» щодо забезпечення конкурентоспроможності ринку споживання кальцинованої соди [гідрогенкарбонат (бікарбонат) натрію].

На засіданні комітету зазначалося, що метою законопроекту (реєстр. № 1285) є забезпечення конкурентоспроможності ринку споживання кальцинованої соди та збереження стабільного функціонування національних підприємств скляної, хімічної та металургійної галузей економіки.

Проектом пропонується встановити нульові пільгову й повну ставки ввізного мита на гідрогенкарбонат (бікарбонат) натрію, який класифікується за кодом 2836300000 УКТЗЕД, замість діючих щодо нього пільгової та повної ставок ввізного мита у розмірі 5,5 %.

Під час обговорення доцільність прийняття законопроекту обґрунтовувалася необхідністю забезпечення альтернативних поставок соди, зокрема походженням із США та країн ЄС у зв'язку з тим, що єдиний виробник кальцинованої соди в Україні ПАТ «Кримський содовий завод» перебуває на тимчасово окупованій території Автономної Республіки Крим, що дає реальні важелі впливу з боку Російської Федерації на стабільну роботу різних галузей економіки України.

Комітет вирішив рекомендувати Верховній Раді прийняти законопроект за основу та в цілому за умови внесення техніко-юридичних правок до назви проекту закону, коду товару та передбачення терміну набрання чинності Законом з 1 січня 2015 р. (*Офіційний веб-портал Верховної Ради України* (<http://www.rada.gov.ua/news/Novyny/Povidomlennya/100195.html>). – 2014. – 15.12).

Комітет з питань прав людини, національних меншин і міжнаціональних відносин розглянув питання щодо підготовки проекту Національної стратегії у сфері прав людини.

Як зазначалося під час обговорення, документ має бути розроблено на виконання відповідного Указу Президента України.

За словами урядового уповноваженого у справах Європейського суду з прав людини Н. Севостьянної, Національна стратегія на 2015–2020 роки має бути готова до 1 січня 2015 р. та включатиме основоположні, соціально-економічні та інші права, а також основні виклики, які стоять перед Україною через анексію Криму та проведення АТО.

Водночас голова комітету Г. Немиря нагадав про спільний лист правозахисних організацій від 5 грудня 2014 р. до Президента України щодо відтермінування дати підготовки Стратегії з метою врахування досвіду й позиції якомога більшої кількості верств населення та громадських організацій.

Експерт Українського незалежного центру політичних досліджень Ю. Тищенко запропонувала включити до Стратегії проблемні групи прав людини, зокрема права національних меншин і корінних народів.

За результатами обговорення члени комітету вирішили:

- взяти до відома стан підготовки Стратегії;
 - підтримати звернення правозахисних організацій до Президента від 5 грудня щодо відтермінування дати підготовки Стратегії;
 - вважати за доцільне ухвалення Стратегії Верховною Радою України
- (Офіційний веб-портал Верховної Ради України (http://www.rada.gov.ua/news/Novyny/Povidomlennya/100123.html). – 2014. – 12.12).***

ВИКОНАВЧА ВЛАДА

Президент України провів телефонну розмову з віце-президентом США Д. Байденом.

П. Порошенко привітав прийняття Конгресом США Акту на підтримку свободи України, який був внесений у Конгрес під час візиту Президента України до США 18 вересня. Глава української держави висловив сподівання, що найближчим часом цей важливий законодавчий акт буде підписаний Президентом США Б. Обамою, що засвідчить солідарність американського народу з Україною.

Співрозмовники обмінялись думками щодо фінансових механізмів підтримки України. Д. Байден підтвердив наміри Сполучених Штатів надати Україні допомогу, а також готовність докладати зусилля для виділення коштів через Міжнародний валютний фонд.

Президент П. Порошенко заручився подальшою підтримкою віце-

президента Д. Байдена щодо реалізації мирного плану врегулювання на Донбасі та взаємодії задля подолання Україною економічних викликів (*Офіційне інтернет-представництво Президента України* (<http://www.president.gov.ua/news/31907.html>). – 2014. – 14.12).

Президент України П. Порошенко провів телефонну розмову з федеральним канцлером Німеччини А. Меркель і президентом Франції Ф. Олландом.

Співрозмовники обговорили ситуацію на Донбасі. Вони зазначили, що, попри зменшення кількості обстрілів з часу оголошення режиму припинення вогню 9 грудня, поки що не відбулося відведення військ і важкого озброєння від лінії розмежування, закриття кордону та звільнення заручників, згідно із зобов'язаннями сторін, закріпленими в мінських домовленостях. При цьому Президент України особливо наголосив на необхідності домогтися звільнення всіх заручників, чисельність яких на сьогодні перевищує 600 осіб.

П. Порошенко, А. Меркель і Ф. Олланд погодилися, що тристороння контактна група має якнайшвидше зустрітися для вжиття заходів щодо подальшого втілення всіх пунктів мінських домовленостей, які є шляхом до деескалації конфлікту, а також для вирішення гуманітарних проблем на Донбасі.

У цьому контексті глава Української держави повідомив про складну гуманітарну ситуацію та окреслив заходи, які українська сторона вживає для її врегулювання. Президент України повідомив, що найближчими днями українська влада направить для постраждалих регіонів гуманітарну допомогу з продовольством і ліками. Механізм тристоронньої контактної групи, а також співпраця з міжнародними організаціями є необхідними для її доставки та належного розповсюдження, підкреслив він.

Також співрозмовники обговорили можливості збільшення макрофінансової допомоги Україні – як через механізм міжнародних фінансових організацій, так і на двосторонньому рівні.

Президенти України і Франції та федеральний канцлер Німеччини висловилися за доцільність продовження діалогу в нормандському форматі (*Офіційне інтернет-представництво Президента України* (<http://www.president.gov.ua/news/31786.html>). – 2014. – 14.12).

Президент України П. Порошенко провів зустріч з першим заступником директора-розпорядника Міжнародного валютного фонду Д. Ліптоном і директором Європейського департаменту МВФ П. Томсеном.

Глава держави запевнив високих представників МВФ у відданості команди реформаторів ідеям реформ, незважаючи на важку ситуацію, у якій опинилася країна. «У нас зараз дуже професійна, орієнтована на результат команда», – заявив глава держави, особливо відзначивши, що в команді

немає жодних розбіжностей щодо напряму реформування країни.

Представники керівництва МВФ високо оцінили новий сформований уряд України, зокрема залучення до роботи міжнародно визнаних фахівців з досвідом успішного проведення реформ, а також керівництво Національного банку. Д. Ліптон особливо відзначив призначення міністром фінансів Н. Ярецько, а також висловився на підтримку голови Національного банку В. Гонтаревої.

Співрозмовники обговорили питання співробітництва України з Міжнародним валютним фондом і виконання поточної програми кредитування.

Президент подякував керівництво МВФ за розуміння ситуації, у якій опинилася Україна, і за підтримку, а також запевнив у своїй готовності всіляко сприяти подальшому співробітництву з фондом *(Офіційне інтернет-представництво Президента України (http://www.president.gov.ua/news/31779.html). – 2014. – 13.12).*

Президент України провів зустріч з Головою Верховної Ради та Прем'єр-міністром України. Глава держави зазначив, що прийняття Програми дій уряду демонструє єдність, яка сьогодні вкрай потрібна Україні.

Президент наголосив на тому, що під час нещодавніх закордонних візитів переконався, наскільки на сьогодні є великою підтримка України в світі і який високий рівень очікувань щодо того, що має продемонструвати наша держава найближчим часом.

За словами П. Порошенка, «наступний тиждень буде вирішальним щодо прийняття законопроектів, які будуть супроводжувати реформи і формувати бюджетний процес». «Це стосується і першочергових видатків, податкових новацій, дерегуляції і відповідних змін до Бюджетного кодексу. Потрібно також буде внести законодавчі зміни і прийняти відповідні постанови уряду задля надання гуманітарної допомоги українцям, які залишилися на окупованій території. Саме це вимагає від нас чітких і скоординованих дій», – наголосив він.

Глава держави також повідомив про те, що на найближчому засіданні РНБО потрібно розглянути найбільш важливі статті бюджету, які стосуються оборони й забезпечення реалізації пріоритетів, що постають у зв'язку із ситуацією на Донбасі.

У зустрічі також взяли участь глава Адміністрації Президента України Б. Ложкін і Голова Верховної Ради VII скликання, народний депутат VIII скликання О. Турчинов *(Офіційне інтернет-представництво Президента України (http://www.president.gov.ua/news/31784.html). – 2014. – 14.12).*

Президент України П. Порошенко провів нараду з керівниками силових відомств.

Глава держави позитивно оцінив режим припинення вогню, який було

розпочато 9 грудня, і зазначив, що в цілому припинення вогню дало змогу посилити українські позиції та забезпечити військовослужбовців на лінії оборони. Разом з тим Президент наголосив на необхідності активізації роботи зі звільнення заручників, які перебувають у полоні бойовиків і на території Росії: «Вимагаю чіткої, скоординованої роботи між Службою безпеки і Міністерством закордонних справ щодо прискорення повернення наших додому. Завдання ставиться таке, що до Різдва всі, хто є у списках, а їх сьогодні більше 600, мають повернутися додому».

Не менше зусиль СБУ має докласти й до пошуку зниклих безвісти громадян, додав він.

Президент відзначив роботу Державної прикордонної служби. Зокрема, у частині проведення операції щодо відновлення українського контролю над Арабатською стрілкою, і зазначив, що чекає результатів на Чонгарі. «Кожен кілометр української землі – це надзвичайно важливо для нас», – підкреслив Президент, зазначивши, що перенесення кордону контрольованої території більше як на 8 км дало змогу фактично делімітаризувати Арбатську стрілку, звільнити ГРП і тим самим відновити забезпечення газом Генічеська.

Під час наради Президент звернув увагу на питання гуманітарної допомоги мешканцям Донбасу, забезпечення продуктами харчування й медикаментами українських громадян, які перебувають на тимчасово окупованій території. Водночас він наголосив на необхідності посилення контролю за доставкою українського вантажу та організації його розподілу, «щоб він не потрапив до рук бойовиків». Глава держави наголосив, що необхідно упередити ситуації, «коли наша допомога розкрадалася бойовиками і не доходила до тих, кому вона призначена».

Президент також доручив опрацювати питання забезпечення мешканців окупованих територій теплом та електроенергією (*Офіційне інтернет-представництво Президента України* (<http://www.president.gov.ua/news/31783.html>). – 2014. – 14.12).

У День вшанування учасників ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС Президент України П. Порошенко поклав квіти до пам'ятного знака «Воїнам Чорнобиля» та меморіального кургану «Героям Чорнобиля».

Глава держави та учасники церемонії вшанували пам'ять загиблих ліквідаторів хвилиною мовчання.

Разом з Президентом у церемонії взяли участь голова Київської міської адміністрації В. Кличко, голова Київської обласної державної адміністрації В. Шандра, представники Кабінету Міністрів, Верховної Ради, духовенства, громадськості (*Офіційне інтернет-представництво Президента України* (<http://www.president.gov.ua/news/31781.html>). – 2014. – 14.12).

Президент П. Порошенко підписав указ про прийняття до громадянства України Е. Згуладзе-Глуксманн, яка претендує на посаду першого заступника міністра внутрішніх справ України.

Глава держави підписав указ під час зустрічі з Е. Згуладзе в Києві. Президент особливо відзначив, що прийняття до громадянства Е.Згуладзе становить державний інтерес для України. «Я, як Президент, дуже розраховую на Вас, на те, що Ваша унікальна роль в уряді дозволить реформувати систему Міністерства внутрішніх справ радянського типу у європейську систему МВС», – сказав глава держави.

П. Порошенко запевнив у тому, що в українській владі «присутня тверда, жорстка політична воля провести тотальну трансформацію країни».

Президент повідомив, що щойно повернувся з Австралії та Сінгапуру. «Ми будемо використовувати та ефективно взаємодіяти з Антикорупційним бюро Сінгапуру, а також запросимо радників з антикорупційних органів Австралії, для того щоб більш ефективно проводити реформи у правоохоронних та антикорупційних органах країни», – зазначив Президент.

Е. Згуладзе подякувала Президенту за честь стати громадянкою України. «Я буду працювати для України, в Україні та за Україну. Для мене це – не продовження роботи у Грузії. Це – нова країна, новий проект, і це буде українська реформа», – наголосила вона.

Раніше Е. Згуладзе звернулася з проханням про надання їй громадянства України. Е. Згуладзе протягом декількох років працювала заступником міністра внутрішніх справ Грузії, а також виконувала обов'язки міністра. Вона – визнаний реформатор системи внутрішніх справ і відомий борець з корупцією (*Офіційне інтернет-представництво Президента України* (<http://www.president.gov.ua/news/31780.html>). – 2014. – 13.12).

У понеділок, 15 грудня, Прем'єр-міністр України А. Яценюк у рамках робочого візиту до Брюсселя зустрівся з Д. Туском. Це перша зустріч А. Яценюка з новопризначеним головою Європейської ради.

Глава уряду України поінформував Д. Туска про зусилля, які докладаються Кабінетом Міністрів України для стабілізації фінансово-економічного становища країни, у тому числі про пріоритетні напрями реформ нового уряду.

Важлива увага під час розмови приділялася ситуації на Сході України та протидії російській агресії.

Сторони привітали початок імплементації Угоди про асоціацію між Україною та ЄС як ключового інструменту для реалізації європейського майбутнього України (*Урядовий портал* (http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=247819000&cat_id=244274130). – 2014. – 15.12).

У понеділок, 15 грудня, Прем'єр-міністр України А. Яценюк у рамках робочого візиту до Брюсселя зустрівся з новопризначеним Генеральним секретарем НАТО Є. Столтенбергом.

Під час прес-конференції за підсумками зустрічі в Штаб-квартирі НАТО А. Яценюк підкреслив, що уряд України цінує підтримку з боку НАТО та країн-членів НАТО в збереженні територіальної цілісності й незалежності України: «Ми цінуємо зусилля у впровадженні чотирьох трастових фондів для України, аби покращити становище української армії та підтримати ветеранів антитерористичної операції і тих, хто беруть участь в АТО».

Глава уряду України повідомив, що під час зустрічі з Генсеком НАТО звернувся до Є. Столтенберга щодо додаткової допомоги у «формуванні нової оборонної та національної безпекової стратегії для України»: «Звертаємося по додаткову допомогу для Міністерства оборони України та департаменту внутрішньої безпеки, аби покращити становище Збройних сил України та Національної гвардії України».

А. Яценюк наголосив на необхідності виконання мінських домовленостей з боку Російської Федерації: «Це єдина угода, яка є на порядку денному, і чим швидше Росія виконає її, тим швидше ми досягнемо миру і стабільності в Україні. Ми переконані, що найкраще вирішення конфлікту на Східній Україні – коли Росія виконає мінські домовленості, закриє кордон, відкличе свої війська та агентів і перестане постачати смертельну зброю та оснащення для очолюваних Росією терористів.

Формула, з одного боку, проста, а з іншого – дуже ефективна. Закликаємо російського президента та російську владу виконати домовленості й почати реальний мирний процес в Україні» *(Урядовий портал*

(http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=247819229&cat_id=244274130). – 2014. – 15.12).

На інавгураційному засіданні Ради Асоціації Україна-Європейський союз у Брюсселі в понеділок, 15 грудня, українська делегація підняла питання порушення прав людини в АР Крим із боку російської влади та тиску на кримських татар.

Про це на прес-конференції за підсумками засідання повідомив Прем'єр-міністр України А. Яценюк.

«Ми підняли питання кримських татар, адже ми маємо сильні сигнали й докази, що російська влада брутально порушує права людини в Криму і кримські татари перебувають під постійним тиском», – сказав глава уряду України.

Окрім того, він повідомив, що українська делегація на засіданні Ради Асоціації Україна-ЄС звернулася щодо обмеження інвестицій стосовно Криму з країн-членів ЄС.

«Ми також звернулися по юридичну допомогу, аби притягнути Росію до

відповідальності за анексію Криму», – наголосив А. Яценюк (*Урядовий портал* (http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=247819883&cat_id=244274130)). – 2014. – 15.12).

«“Дорожня карта” України до НАТО – це скасування позаблокового статусу, імплементація реформ і отримання згоди українського народу щодо членства в Альянсі», – підкреслив Прем’єр-міністр України А. Яценюк під час прес-конференції за підсумками зустрічі з Генеральним секретарем НАТО Є. Столтенбергом у Брюсселі в понеділок, 15 грудня.

«Президент України, Прем’єр-міністр України та українська влада мають спільну позицію щодо національної безпеки та оборони. Це наше спільне рішення – скасувати так званий позаблоковий статус України, який був подарований Росії тодішнім президентом Януковичем», – наголосив він.

Крім того, Україні необхідно провести реформи в безпековій сфері, у політиці, економіці, правосудді, «щоб відповідати всім стандартам і критеріям, які застосовуються до країн-членів НАТО».

Також, підкреслив А. Яценюк, згідно з чинним українським законодавством, необхідно провести референдум щодо запропонованої перспективи членства в НАТО. «Для того щоб подати заявку і стати членом НАТО, необхідно: перше – ухвалити зміни до закону та відкрити дорогу для членства, друге – провести всі необхідні реформи, щоб відповідати стандартам і критеріям НАТО, третє – отримати згоду українського народу, – і певен, що така згода є і буде, і четверте – не просто подати заявку, а отримати членство в Альянсі, – підсумував він. – Коли ми досягнемо успіху в імплементації цього, ми будемо готові приєднатися до Альянсу. Це “дорожня карта”, і ми будемо їй слідувати», – сказав А. Яценюк (*Урядовий портал* (http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=247819205&cat_id=244274130)). – 2014. – 15.12).

Створення суспільного мовлення є ключовою реформою в інформаційній сфері та гарантією проведення кардинальних реформ у країні. Про це заявив віце-прем’єр-міністр, міністр культури В. Кириленко на відкритті Міжнародної конференції «Запуск суспільного мовлення в Україні. Зворотній відлік».

«Україна має унікальний шанс на системні зміни, які має провести з урахуванням найкращого досвіду наших європейських друзів. Без впровадження в Україні суспільного телерадіомовлення фронтальні реформи неможливі, адже залежні медіа завжди або часто продукують залежний контент, який вводить в оману громадян», – зауважив В. Кириленко.

Він нагадав, що український парламент минулих скликань неодноразово робив спроби запровадити суспільне мовлення, проте вони блокувалися попередньою владою. За його словами, Україна наразі має останній шанс

реформувати галузь, яким зобов'язана скористатися, аби унеможливити згорання демократії.

В. Кириленко висловив сподівання, що з 1 січня 2015 р. цей проект почне реалізовуватися. Він нагадав, що 7 листопада Кабінетом Міністрів прийнято рішення «Про утворення публічного акціонерного товариства “Національна суспільна телерадіокомпанія України”». Крім того, внесено до парламенту зміни до Закону України «Про суспільне телебачення і радіомовлення», спрямовані на уточнення та оптимізацію найбільш проблемних положень чинної редакції Закону.

У відкритті міжнародної конференції взяли участь заступник Голови Верховної Ради О. Сироїд, посол Бельгії в Україні Л. Якобс, посол Канади в Україні Р. Ващук, заступник голови представництва ЄС в Україні Т. Фреллесен, голова Державного комітету телебачення і радіомовлення О. Наливайко, голова Національної ради з питань телебачення і радіомовлення Ю. Артеменко, голова відділу медіа та управління Інтернетом департаменту інформаційного суспільства Директорату прав людини та верховенства права Ради Європи С. Грюндман.

Конференцію організовано за підтримки спільної Програми Європейського Союзу та Ради Європи «Зміцнення інформаційного суспільства в Україні» та проекту Ради Європи «Впровадження європейських стандартів в українському медіа-середовищі» за фінансування уряду Канади. Метою заходу є сприяння прозорому та ефективному переходу від державного до суспільного мовлення в Україні відповідно до європейських стандартів. Під час конференції буде обговорено стан впровадження Закону України «Про суспільне телебачення і радіомовлення», а також необхідні зміни та доповнення до закону, які приберуть перешкоди на шляху до створення Національної суспільної телерадіокомпанії України (*Урядовий портал*

(http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=247813560&cat_id=244274130). – 2014. – 12.12).

15 грудня 2014 р. в Брюсселі міністр закордонних справ України П. Клімкін і керуючий директор ЄБРР Р. Пулімі підписали «Кредитну угоду між Україною та Європейським банком реконструкції та розвитку (Україна: модернізація магістрального газопроводу Уренгой – Помари – Ужгород)».

Церемонія підписання відбулася в присутності віце-президента Європейської комісії з питань енергетичного союзу М. Шефчовіча.

Метою реалізації проекту є збільшення ефективності та комерційної привабливості чинних транспортних маршрутів, зменшення негативного впливу на навколишнє природне середовище, підвищення надійності поставок природного газу європейським споживачам через територію України.

Зазначена Угода є частиною проекту з модернізації магістрального

газопроводу Уренгой – Помари – Ужгород, перший транш на фінансування якого (150 млн євро) було виділено Європейським інвестиційним банком (Урядовий портал (http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=247817904&cat_id=244274130)). – 2014. – 15.12).

15 грудня в рамках робочого візиту до Брюсселя міністр закордонних справ України П. Клімкін зустрівся з віце-президентом Європейської комісії з питань енергетичного союзу М. Шефчовічем.

Сторони обговорили пріоритетні напрями співробітництва України та ЄС у сфері енергетики.

Було підтверджено стратегічне значення взаємодії України та Європейського Союзу в контексті забезпечення енергетичної безпеки Європи.

Українська сторона поінформувала про здійснення реформ газового ринку відповідно до енергетичного законодавства ЄС та наголосила, що залишається надійним партнером Євросоюзу та транзитером природного газу до держав-членів ЄС.

Міністр і віце-президент ЄК також приділили важливу увагу питанням залучення інвестицій з Європейського Союзу в українську газотранспортну систему, що підвищить енергетичну безпеку України та ЄС. Міністр П. Клімкін наголосив на необхідності подальшої співпраці зі стороною ЄС у питаннях спільної модернізації та експлуатації української газотранспортної системи, а також з метою залучення європейських компаній до використання підземних газових сховищ України.

У цьому контексті було позитивно відзначено підписання напередодні зустрічі «Кредитної угоди між Україною та Європейським банком реконструкції та розвитку (Україна: модернізація магістрального газопроводу Уренгой – Помари – Ужгород)».

М. Шевчовіч відзначив важливу роль партнерства України з ЄС в енергетичній сфері та пообіцяв надалі сприяти організації реверсних поставок природного газу до України з території держав-членів ЄС.

П. Клімкін подякував Європейській комісії за активну підтримку в досягненні домовленостей з РФ щодо поставок російського газу в нашу країну, які дають змогу безперешкодно пройти зимовий період.

Сторони підтвердили налаштованість на подальшу активну співпрацю з метою забезпечення належного рівня енергетичної безпеки та дотримання принципу солідарності (Урядовий портал (http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=247818296&cat_id=244277212)). – 2014. – 15.12).

Коментар МЗС щодо схвалення Конгресом США Закону «Підтримка української свободи»:

«В Україні вітають затвердження Конгресом США Закону “Підтримка української свободи”, який створює необхідну законодавчу базу для розширення допомоги Україні та запровадження додаткових санкцій проти РФ (відповідний закон набирає чинності після підписання президентом США).

Законом, зокрема, передбачається можливість надання Україні військової техніки та послуг, у т. ч. протитанкового озброєння, радарних систем для боротьби з артилерією, тактичних розвідувальних БПЛА, захищених засобів зв'язку, а також допомоги з навчання українських військових. Упродовж 60 днів після вступу в дію Закону Президент США має подати до Конгресу перелік необхідного військового майна та послуг, а також розрахунки щодо термінів проведення відповідних робіт. З цією метою Державному департаменту виділяється 350 млн дол. США, які будуть доступні для використання до кінця 2017 р. (у т. ч. 100 млн дол. США – у 2015 фінансовому році, а також по 125 млн дол. США у 2016 та 2017 р.).

У бюджеті США також закладаються кошти для надання Україні технічної допомоги в сфері зміцнення енергетичної безпеки та розвитку громадянського суспільства. Для зменшення залежності України від експорту енергоносіїв США допомагатимуть уряду України у розробці середньо- та довгострокових планів з підвищення енергоефективності та виробництва енергії. З цією метою на 2016–2018 фінансові роки передбачені видатки у розмірі 50 млн дол. США.

На розвиток в Україні громадянського суспільства, незалежних ЗМІ та боротьбу з корупцією передбачено виділити 20 млн дол. США.

Ми розцінюємо прийняття Конгресом згаданого закону як чіткий сигнал підтримки з боку американських законодавців та американського народу на адресу України, а також знак солідарності з українським народом у його прагненні самостійно обирати власне майбутнє» (*Урядовий портал (http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=247816288&cat_id=244277212). – 2014. – 14.12).*

Заява МЗС України з нагоди 40-ї річниці резолюції Генеральної Асамблеї ООН «Визначення агресії»:

«14 грудня 2014 р. виповнилося 40 років з дня ухвалення Генеральною Асамблеєю ООН резолюції “Визначення агресії” [3314 (XXIX)].

Схвалення цього документа стало знаковою подією у спільних зусиллях держав-членів ООН із забезпечення універсального дотримання цілей та принципів Статуту ООН.

На жаль, сьогодні демократичний світ став свідком грубого порушення Росією цієї резолюції та інших основоположних міжнародно-правових документів.

Дії Російської Федерації щодо України як однієї з держав-засновниць ООН, зокрема, окупація та анексія Автономної Республіки Крим (Україна), а також триваюча пряма і непрямая військова інтервенція на Сході України, підпадають під визначення агресії відповідно до пунктів а), b), c), d), e) і g) статті 3 додатка до резолюції Генеральної Асамблеї ООН 3314 (XXIX).

Російська Федерація вчинила акт агресії проти суверенної держави, незважаючи на своє постійне членство у Раді Безпеки ООН, яке покладає на Росію особливу відповідальність за підтримання міжнародного миру та безпеки. Як постановила Генеральна Асамблея ООН згаданою резолюцією, агресія становить злочин проти міжнародного миру та тягне за собою міжнародну відповідальність.

Україна вдячна міжнародному співтовариству за послідовну підтримку, яка, у тому числі, була підтверджена прийняттям 27 березня 2014 р. резолюції Генеральної Асамблеї ООН “Територіальна цілісність України” (68/262).

Закликаємо країни-члени ООН вжити подальших консолідованих кроків для припинення агресії Російської Федерації проти України та повернення Росії в міжнародно-правові рамки.

Нашим спільним завданням як відповідальних держав-членів ООН має залишатися відновлення поваги до верховенства права, забезпечення надійного миру і безпеки та недопущення подібних актів агресії в майбутньому»

(Урядовий портал

(http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=247815851&cat_id=244277212). – 2014. – 14.12).

15 грудня міністр інформаційної політики Ю. Стець провів робочу нараду з питань захисту національного інформаційного простору за участі зовнішнього консультанта Міністерства оборони від Українського кризового медіа-центру Т. Попової, генерального директора Концерну радіомовлення, радіозв’язку та телебачення О. Півнюка, голови Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення Ю. Артеменко, голови Державного комітету телебачення і радіомовлення України О. Наливайко та керівника Антитерористичного центру при Службі безпеки України В. Грицака.

На нараді обговорювалися питання підготовки відновлення трансляції сигналу українських телевізійних каналів на тимчасово окупованій території, зокрема в містах Алчевськ, Горлівка, Донецьк, Луганськ та інших тимчасово окупованих населених пунктах Донбасу.

Учасники наради розробили план захисту пересування ретрансляторів з боку Міністерства оборони України та напрацювали логістичну схему розповсюдження друкованих засобів масової інформації в зоні АТО та на тимчасово окупованій території.

«Найближчим часом ми маємо забезпечити право мешканців Донецька та Луганська отримувати об’єктивну інформацію та дізнаватись офіційну

позицію влади щодо важливих питань і подій, які відбуваються в державі, з українських ЗМІ. Це першочергове завдання, яке стоїть на порядку денному по забезпеченню відновлення територіальної цілісності України», – зазначив міністр **(Урядовий портал**
(http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=247818917). – 2014. – 15.12).

Головна мета, що стоїть перед українським урядом і міністерством зокрема, – створити для бізнесу, який працює у нашій країні, умови подібні до наявних в Європейському Союзі. На цьому наголосив міністр економічного розвитку і торгівлі України А. Абронавичус під час зустрічі з представниками Європейської бізнес-асоціації.

«Дуже важливо встановити такі ж умови для ведення бізнесу, як у Європейському Союзі», – сказав А. Абронавичус.

Також ішлося про те, що важка економічна ситуація, яка склалася в Україні, потребує радикальних заходів. Але навіть за умови, що в країні відбудеться ряд кардинальних змін, економічне зростання очікується тільки в 2016 р.

Крім того, на зустрічі піднімалися питання, які стосуються роздрібною торгівлі, ІТ, сільського господарства, туризму й медичної сфери **(Урядовий портал**
(http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=247818622&cat_id=244276429). – 2014. – 15.12).

Кінцевий варіант нового Трудового кодексу України планується підготувати до лютого 2015 року. Про це в ефірі «Громадського» розповів міністр соціальної політики П. Розенко.

«Трудового кодексу ще немає. Є безумовна база, від якої ми можемо відштовхнутися. Є база – трудовий кодекс, який був внесений і вже пройшов перше читання. Там є багато позицій, які мене не влаштовують», – сказав він.

Зокрема, П. Розенко наголосив на тому, що це не означає, що документ, який раніше пройшов перше читання, потрапить у теперішньому вигляді до Верховної Ради. Тому, за словами міністра, зараз відбувається робота над конкретними пунктами кодексу.

«Я маю таку амбітну мету – щоб у лютому ми вже мали кінцевий документ і внесли його на розгляд Верховної Ради», – заявив П. Розенко.

Стосовно принципів пунктів документу, міністр зазначив, що хоче відкрити ринок праці України для іноземних інвесторів, однак зберегти при цьому права працівників **(Урядовий портал**
(http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=247820181&cat_id=244277212). – 2014. – 16.12).

Перші реформаторські кроки у сфері АПК базуватимуться на основах програми уряду. На цьому наголосив міністр аграрної політики та продовольства О. Павленко в інтерв'ю Національному агропорталу «Латифундист», виокремивши три першочергові завдання для реформування галузі.

О. Павленко повідомив, що найближчим часом на розгляд Верховної Ради України будуть внесені деякі нормативні акти щодо систематизації роботи земельного ринку. «Сьогодні Україна не готова до відкриття земельного ринку, адже існує багато невирішених питань», – зазначив глава Мінагрополітики. «Наприклад, ринок орендних відносин. Якщо ми зможемо швидко оформити його та привести до ладу, це стане великим плюсом як для інвесторів, для великого бізнесу, так і для малого бізнесу та села в цілому», – додав він.

На переконання міністра, реформування законодавчої бази можна здійснити досить швидко – за три-шість місяців.

Другим важливим кроком є вихід української продукції на європейський ринок. Для цього, переконує О. Павленко, по цілому ряду продуктів необхідно вдосконалити законодавство, спростити проходження ветеринарних служб, синхронізувати стандарти з Євросоюзом.

Третім важливим і необхідним кроком стане дерегуляція. На думку міністра, насамперед потрібно скоротити кількість тих механізмів, які існують у держорганах, і які уповільнюють роботу та заважають бізнесу нормально працювати. «Сьогодні в країні дуже швидко відбуваються нові процеси, змінюється ситуація, тому ми розуміємо, що в нас може і не бути тих 100 днів... Наразі ми цілою командою намагаємося швидко змінювати роботу системи», – підсумував О. Павленко (*Урядовий портал* (http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=247818863&cat_id=244277212). – 2014. – 15.12).

У неділю, 14 грудня, члени уряду України взяли участь у церемонії вшанування пам'яті учасників ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС. Участь у церемонії взяли віце-прем'єр-міністр України В. Вощевський, міністр оборони України С. Полторак, міністр фінансів України Н. Ярецько, міністр юстиції України П. Петренко, міністр охорони здоров'я України О. Квіташвілі, міністр соціальної політики України П. Розенко, міністр молоді та спорту України І. Жданов, міністр інформаційної політики України Ю. Стець.

Вони поклали квіти до пам'ятного знака «Воїнам Чорнобиля» та меморіального кургану «Героям Чорнобиля» в Києві. Учасники церемонії вшанували пам'ять ліквідаторів аварії на ЧАЕС хвилиною мовчання (*Урядовий портал* (http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=247815956&cat_id=244274130). – 2014. – 14.12).

Після консультацій з депутатськими фракціями парламентської коаліції «Європейська Україна» Кабінет Міністрів України ухвалив рішення щодо технічного внесення проекту закону України «Про Державний бюджет України на 2015 рік» та його відкликання з метою доопрацювання та внесення узгодженого варіанту з урахуванням пропозицій всіх фракцій коаліції.

При цьому уряд разом із членами коаліції дійшов згоди щодо необхідності напрацювання всієї податкової та бюджетної бази, яка повинна лягти в основу проекту закону України «Про Державний бюджет на 2015 рік» (Урядовий портал (http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=247815374&cat_id=244276429)). – 2014. – 12.12).

ПОЛІТИКА

Евросоюз в начале 2015 г. завершит подготовку новой стратегии отношений с Россией. Об этом заявила высокий представитель ЕС по внешним делам и политике безопасности Ф. Могерини, передает «Цензор.НЕТ» со ссылкой на «Укринформ».

«Мы работаем над этим. Со стороны Еврокомиссии есть группа еврокомиссаров, отвечающих за внешние отношения. Они встречаются регулярно и обсуждают разные аспекты отношений с Россией. Но окончательное решение не будет принято в течение ближайших недель – скорее, нескольких месяцев, в начале 2015 г.», – сказала Ф. Могерини.

Она отметила, что новая политика ЕС относительно России прорабатывается в тесной координации с президентом Еврокомиссии Ж.-К. Юнкером и президентом Европейского совета Д. Туском (*Цензор.нет* (<http://censor.net.ua/n316435>)). – 2014. – 15.12).

Верховный представитель ЕС по иностранным делам и политике безопасности Ф. Могерини заявила, что Евросоюз не станет признавать аннексию Крыма Россией. Об этом сообщает «Цензор.НЕТ» со ссылкой на Газета.Ru.

«Мы, безусловно, обсуждали проблему Крыма. ЕС подтверждает, что никогда не признает аннексию Крыма Россией», – сказала Ф. Могерини (*Цензор.нет* (<http://censor.net.ua/n316456>)). – 2014. – 15.12).

Совет Евросоюза на уровне министров иностранных дел принял решение о расширении ограничительных мер, связанных с незаконной аннексией Крыма и Севастополя. Об этом говорится в сообщении Совета

по иностранным делам, распространенном 15 декабря по итогам заседания в Брюсселе, сообщает «Цензор.НЕТ» со ссылкой на «Украинскую правду».

Между тем, о деталях принятых санкций не сообщается, поскольку они еще должны быть согласованы на рабочем уровне. «Совет принципиально одобрил предложения Высокого представителя Евросоюза по вопросам внешней политики и безопасности Федерики Могерини о введении ЕС дополнительных ограничительных мер в ответ на незаконную аннексию Крыма и Севастополя. Технические дискуссии относительно данного предложения еще продолжаются», – говорится в сообщении (*Цензор.нет* (<http://censor.net.ua/n316451>). – 2014. – 15.12).

Министр обороны Великобритании М. Фэллон предупредил президента РФ В. Путина, что он «играет в опасные игры».

Как передает «Цензор.НЕТ» М. Фэллон считает, что российская агрессия может спровоцировать войну при участии сил НАТО. Несмотря на то, что военное решение кризиса в Украине Запад не рассматривает, британец не исключил такого варианта развития событий, сообщает «Новое время» со ссылкой на Daily Mail.

Глава британского оборонного ведомства обеспокоен активностью российских истребителей, которые могут спровоцировать авиакатастрофу. Он также подчеркнул, что не доверяет В. Путину, и Великобритания должна готовиться к худшему.

В то же время представители Минобороны Великобритании уверены, что М. Фэллон на самом деле не верит в войну между Россией и Западом и имел в виду учения в Восточной Европе и коллективную самооборону как сдерживающий фактор (*Цензор.нет* (<http://censor.net.ua/n316439>). – 2014. – 15.12).

Российская Федерация готова участвовать в конференции по помощи Украине только при соблюдении «надлежащих политических условий». Об этом сообщил замглавы МИД РФ Г. Карасин.

«Я думаю, что если такая донорская конференция состоится в надлежащих политических условиях, конечно, Россия могла бы принять в ней участие», – сказал Г. Карасин.

О необходимости провести донорскую конференцию для помощи Украине на минувшей неделе заявил премьер-министр Украины А. Яценюк (*Главком* (<http://glavcom.ua/news/256270.html>). – 2014. – 15.12).

Президент Казахстана Н. Назарбаев может стать посредником в переговорах по Донбассу. Об этом сообщил источник ZN.UA.

Президент Казахстана должен прибыть в Украину на 22 декабря.

Основная цель визита – посредничество Н. Назарбаева в переговорах

для урегулювання «українського кризису».

Крім того, до кінця поточної тижня очікується рішення уряду Республіки Казахстан про передачу гуманітарної допомоги Україні. Допомогу повинні доставити залізничною дорогою в Харків (*Главком* (<http://glavcom.ua/news/256258.html>). – 2014. – 15.12).

На зустрічі переговорної групи в Мінську повинні бути вирішені питання розведення артилерійських систем, питання заручників і питання доступу гуманітарної допомоги. Об цьому в час «Свободи слова» сказав заступник голови Адміністрації Президента В. Чалый, передає «Цензор.НЕТ» з посиланням на УНН.

«Щоб отримати результат з засідання трьохсторонньої контактної групи в Мінську, нам потрібна не просто зупинка вогню, коли з 9 грудня ніби режим тишини з порушеннями, а потрібно розводити артилерійські системи і системи залпового вогню на відстані, на яких не буде досягнута поразка», – сказав В. Чалый.

Він відзначив, що «в визначений період необхідно буде досягти цього рішення».

«Також нас дуже турбує питання щодо заручників – хоча вже домовилися, є списки і знають, що повинен діяти принцип «всіх на всіх», але всі рівно знаходять якісь-то рішення, намагаються торгуватися і вимагають викупу. І ще одне питання – це рішення гуманітарної проблематики, бо вони хочуть отримувати допомогу, але повинні забезпечити доступ», – резюмував В. Чалый (*Цензор.нет* (<http://censor.net.ua/n316455>). – 2014. – 15.12).

Бійці ДНР і ЛНР заявили про готовність брати участь в переговорах про врегулювання конфлікту на Донбасі. Об цьому заявив в понеділок по телефону перший заступник голови «народного ради республіки» В. Дейнего.

«Народні республіки відзначають, що, незважаючи на постійні коливання влади України, готові до переговорів в мінському форматі і чекають рішення Києва про направлення його представників в Мінськ», – сказав він (*Главком* (<http://glavcom.ua/news/254204.html>). – 2014. – 7.12).

16 грудня біля Верховної Ради пройшов мітинг громадян, які мають валютні кредити. Близько 12 годин велика частина з близько 400 мітингувальників пішла ходою навкруг урядового кварталу. Позичальники, які брали валютні кредити ще до 2008 р., тепер зі стрибком курсу не можуть виплатити залишки своїх боргів. Активісти «кредитного Майдану» вимагають перерахувати залишки їхніх кредитів у гривні за курсом, який був на момент складання угоди про позику. Тоді долар коштував 5,05 грн. З-

під стін парламенту мітингувальники попрямували до Нацбанку. Близько тисячі протестувальників заявили про початок акції «Національний бунт: фінансовий майдан» (*Експрес онлайн* (<http://expres.ua/news/2014/12/16/121683-uryadovomu-kvartali-zibravsyakredytynu-maydan>), *Главком* (<http://glavcom.ua/news/256422.html>)). – 2014. – 16.12).

ЕКОНОМІКА

Доходи державного бюджету на 2015 р. становитимуть 432,3 млрд грн, видатки – 485,3 млрд грн. Про це йдеться в проекті Держбюджету на 2015 р., який є в розпорядженні «Економічної правди».

Цей проект Державного бюджету нині обговорюється в Кабміні та враховує зміни до податкового законодавства, щодо реформування ЄСВ та децентралізації.

Документом передбачаються доходи на рівні 432,348 млрд грн. У тому числі доходи загального фонду Держбюджету – у сумі 411,923 млрд грн та доходи спеціального фонду – 20,425 млрд грн.

Видатки бюджету пропонується встановити на рівні 485,309 млрд грн. У тому числі видатки загального фонду держбюджету – у сумі 463,89 млрд грн та видатки спеціального фонду – 21,419 млрд грн.

Граничний обсяг дефіциту держбюджету передбачається на рівні 65,096 млрд грн, граничний обсяг державного боргу – 933,903 млрд грн.

Також зазначається, що у 2015 р. державні гарантії можуть надаватися в обсязі до 18 млрд грн.

Держгарантії будуть надаватися за такими можливими напрямками: фінансування інвестиційних, інноваційних, інфраструктурних та інших проектів розвитку, які мають стратегічне значення.

Також одним із напрямів зазначається підвищення енергоефективності та зміцнення конкурентних переваг українських підприємств.

Прожитковий мінімум пропонується встановити на 1 січня 2015 р. на рівні 1214 грн, з 1 грудня – 1240 грн.

Мінімальна заробітна плата у місячному розмірі становитиме: з 1 січня – 1257 грн, з 1 грудня – 1284 грн. У погодинному розмірі: з 1 січня – 7,53 грн, з 1 грудня – 7,69 грн (*Економічна правда* (<http://www.epravda.com.ua/news/2014/12/15/512989/>)). – 2014. – 15.12).

У 2015 р. Кабінет Міністрів планує запозичити 170,4 млрд грн. Про це йдеться в проекті Державного бюджету на 2015 р., який є в розпорядженні «Економічної правди».

Так, відповідно до документа, обсяг запозичень на наступний рік становитиме 170,403 млрд грн. З них внутрішні запозичення – на рівні

60,141 млрд грн. Зовнішні запозичення – 110,262 млрд грн. При цьому на погашення запозичень наступного року уряд заклав суму на рівні 122,017 млрд грн.

У міжнародних фінансових установ – ЄБРР, МБРР, Європейський інвестиційний банк – на інвестиційні проекти передбачається залучити у 2015 р. кредити на суму 13,012 млрд грн.

Також, відповідно до проекту, Кабінету Міністрів надаватиметься право випускати ОВДП понад обсяги, встановлені в Законі про державний бюджет на 2015 р. Так само буде відбуватися коригування граничного обсягу держборгу на відповідну суму.

У документі вказані конкретні підстави для такого перевищення випуску ОВДП. Зокрема, уряд зможе йти на такі кроки:

– по-перше, у випадку придбання у державну власність в обмін на ці облігації акцій додаткової емісії банків;

– по-друге, для обміну векселів, виданих Фондом гарантування вкладів фізичних осіб.

– по-третє, у випадку придбання у держвласність акцій додаткової емісії підприємств паливно-енергетичного комплексу, які на 100 % належать державі.

– по-четверте, для проведення розрахунків за природний газ НАК «Нафтогаз України» та компенсації різниці в тарифах на виробництво теплової енергії для населення на теплогенеруючих установках з використанням будь-яких видів палива та енергії за виключенням природного газу.

Крім того, проектом бюджету передбачається отримати у 2015 р. від приватизації 17 млрд грн *(Економічна правда* <http://www.epravda.com.ua/news/2014/12/15/513077>). – 2014. – 15.12).

Австралія має намір виділити 100 млн дол. допомоги Україні через систему Міжнародного валютного фонду. Про це на брифінгу повідомив заступник голови АП В. Чалий.

«Що можна сказати зараз: 100 млн дол. від Австралії через Міжнародний валютний фонд на підтримку України, понад 2 млн допомоги нашої Національної гвардії, нашої армії», – сказав він.

При цьому В. Чалий зазначив, що візит Президента П. Порошенка до Австралії був дуже важливий, як у контексті налагодження співпраці з цією країною, так і в контексті диверсифікації поставок енергоносіїв.

Крім того, він зазначив, що візит П. Порошенка до Сінгапуру дав змогу заручитися підтримкою не лише в контексті підготовки кадрів для роботи Національного антикорупційного бюро, а й у контексті можливості блокування фінансових потоків Росії, що проходять через цей важливий фінансовий центр *(Економічна правда* <http://www.epravda.com.ua/news/2014/12/15/513053/>). – 2014. – 15.12).

Объем экспорта товаров в страны Европейского Союза по итогам января – октября 2014 г. составил 14,703 млрд дол. и увеличился на 10 % по сравнению с аналогичным периодом прошлого года, сообщает Государственная служба статистики Украины.

По данным Госстатистики, объем экспорта товаров в ЕС в январе – октябре текущего года составил 31,8 % от общего объема экспорта и увеличился по сравнению с аналогичным периодом 2013 г. на 1,342 млрд дол., или на 10 % (в январе – октябре 2013 г. – 13,361 млрд дол., или 26,2 %).

В частности, возрос объем поставок жиров и масла животного или растительного происхождения на 57,3 %, зерновых культур – на 38,9 %, остатков и отходов пищевой промышленности – на 28,3 %, древесины и изделий из древесины – на 26,5 %, механических машин – на 21,7 %, топлив минеральных, нефти и продуктов ее перегонки – на 16,3 %, электрических машин – на 11,4 %, одежды и принадлежностей одежды, текстильных – на 6,1 % (*Finance.ua* (<http://news.finance.ua/ru/news/~340635>). – 2014. – 15.12).

Правительство упростило таможенное оформление для товаров, не содержащих озоноразрушающих веществ. Об этом сообщили в пресс-службе Минприроды.

Отныне для субъектов хозяйственной деятельности, импортирующих и экспортирующих товары, в которых отсутствуют озоноразрушающие вещества, их таможенное оформление осуществляется без лицензии. Соответствующее Постановление Кабинета Министров Украины № 629 «О внесении изменений в приложения 4 и 5 к постановлению Кабинета Министров Украины от 25 декабря 2013 г. № 950» было принято 19.11.2014 г. К таким товарам относятся определенные группы лекарств, косметических товаров, красок, средств гигиены и др.

Министр экологии и природных ресурсов Украины И. Шевченко объяснил, что это еще один шаг правительства к дерегуляции и уменьшению давления на предпринимателей со стороны контролирующих органов. По его словам, Кабинетом Министров в ближайшее время с учетом требований ЕС будет утвержден перечень товаров на 2015 г., экспорт и импорт которых подлежит лицензированию. Также будет определено, какой именно орган будет иметь функцию экологического контроля и какими нормативными актами будет руководствоваться (*Finance.ua* (<http://news.finance.ua/ru/news/~340602>). – 2014. – 15.12).

Положительное сальдо внешней торговли товарами в Украине без учета Крыма и Севастополя в январе – октябре 2014 г. составило 569,2 млн дол., сообщает Государственная служба статистики Украины.

Как отмечается в сообщении, за аналогичный период 2013 г. баланс внешней торговли товарами был сведен с дефицитом в 11,517 млрд дол.

Экспорт товаров за январь – октябрь 2014 г. составил 46,170 млрд дол., импорт – 45,601 млрд дол.

Так, по сравнению с январем – октябрём 2013 г. экспорт сократился на 9,4 % (на 4,810 млрд дол.), импорт – на 27 % (на 16,896 млрд дол.) (*Finance.ua* (<http://news.finance.ua/ru/news/~/340602>). – 2014. – 15.12).

Україна з початку опалювального сезону 2014/2015 рр. скоротила запаси природного газу у своїх підземних сховищах (ПСГ) на 24,5 %, або на 4,104 млрд куб. м.

Згідно з оперативними даними ПАТ «Укртрансгаз», якщо станом на 20 жовтня в сховищах перебувало 16,749 млрд куб. м газу, то до 13 грудня запаси в ПСГ становили 12,645 млрд куб. м.

За даними «Укртрансгазу», 13 грудня газ з ПСГ відбирався в режимі 82,57 млн куб. м на добу, 12 грудня – 85,52 млн куб. м, 11 грудня – 77,80 млн куб. м, 10 грудня – 63,31 млн куб. м, 9 грудня – 81,79 млн куб. м, 8 грудня – 111,65 млн куб. м, 7 грудня – 114,46 млн куб. м, 6 грудня – 122,26 млн куб. м, 5 грудня газ – 129,48 млн куб. м на добу, 4 грудня – 132,53 млн куб. м, 3 грудня – 125,12 млн куб. м, 2 грудня – 132,67 млн куб. м, 1 грудня – 109,74 млн куб. м.

Як повідомлялося, Україна почала опалювальний сезон відбору газу з ПСГ з 20 жовтня, піднявши в перший день зі сховищ близько 10 млн куб. м.

Запаси товарного газу в українських ПСГ станом на 31 грудня 2013 р. становили 14,765 млрд куб. м, у т. ч. в сховищах «Укртрансгазу» – 139,52 млрд куб. м, «Чорноморнафтогазу» – 0,813 млрд куб. м.

Станом на 1 квітня 2014 р. запаси природного газу в ПСГ «Укртрансгазу» становили 7,202 млрд куб. м (*Економічна правда* (<http://www.epravda.com.ua/news/2014/12/15/513053>). – 2014. – 15.12).

Пенсійний фонд України продовжує фінансування пенсійних виплат грудня. На 12.12.2014 р. на їх забезпечення спрямовано 11,5 млрд грн, що становить 54,4 % місячної потреби.

З огляду на непідконтрольність окремих територій Донецької та Луганської областей українській владі, виплати пенсіонерам цих регіонів України фінансуються не в повному обсязі (*Урядовий портал* (http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=247815361&cat_id=244276429). – 2014. – 12.12).

ЕКОНОМІКА УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ

СВІТОВИХ КРИЗОВИХ ТЕНДЕНЦІЙ

Адміністрація Президента підтверджує розгляд компанією Chevron можливості відмови від участі в угоді про розподіл продукції по Олеського газового родовища. Про це на брифінгу сказав заступник глави Адміністрації В. Чалий.

При цьому В. Чалий зазначив, що Україна, зокрема Кабінет Міністрів, повинен зробити все можливе для того, щоб інвестиційні проекти, домовленості про реалізацію яких були досягнуті раніше, продовжували виконуватися.

Нагадаємо, 15 грудня стало відомо, що компанія Chevron вирішила в односторонньому порядку вийти з проекту по освоєнню Олеської площі.

Як повідомлялося, Україна, компанія «Шеврон Україна Б.В.» і ТОВ «Надра Олеська» 5 листопада 2013 р. підписали УРП з видобутку вуглеводнів на Олеській площі (Львівська та Івано-Франківська область).

Нагадаємо, у листопаді Україна підписала угоду про розподіл продукції (УРП) з Chevron, яка, за словами українських чиновників, має намір вкласти близько 10 млрд дол. у видобуток вуглеводнів у західних регіонах країни, однак ця угода не дає змоги компанії приступити до безпосередньої розробки Олеської площі *(Економічна правда (http://www.epravda.com.ua/news/2014/12/15/513038/). – 2014. – 15.12).*

Национальный банк Украины 12 декабря 2014 г. предоставил 13 банкам в общей сумме 2 млрд 761 млн грн рефинансирования для поддержания ликвидности. Об этом сообщает пресс-служба Нацбанка.

Средства предоставлены по средневзвешенной процентной ставке в размере 17,50 % годовых через постоянно действующую линию рефинансирования (кредиты овернайт).

Напомним, НБУ 11 декабря предоставил 12 банкам 2 млрд 723 млн грн рефинансирования для поддержания ликвидности *(Finance.ua (http://news.finance.ua/ru/news/~/340612). – 2014. – 15.12).*

Сделки на межбанковском валютном рынке по курсам на уровне 17–18 грн/дол. Национальный банк Украины будет расценивать как намерение расшатать рынок.

Как сообщил источник в финансовых кругах, соответствующее заявление глава центрального банка В. Гонтарева сделала во время совещания с представителями крупнейших банков в НБУ в понедельник.

«Продолжаем незначительное (курсовое. – Прим. ред.) движение вниз и стараемся работать в оговоренных рамках 16–16,50 грн/дол. Сделки по курсу 17–18 расцениваем (т. е. НБУ. – Прим. ред.) как спекуляцию и намерение

расшатать рынок», – сказал собеседник агентства о позиции В. Гонтаревой.

Во время совещания глава Нацбанка признала, что на денежном рынке наблюдается избыточная ликвидность в размере 35 млрд грн, но подчеркнула, что наличная гривня из крымского хранилища центрального банка не покидала полуостров.

Вместе с тем, по его словам, глава НБУ подчеркнула, что остается приверженной плавающему курсу.

Относительно девальвации российского рубля, по его словам, В. Гонтарева высказала мнение о возможном негативном влиянии этого явления на платежный баланс Украины (*Finance.ua* (<http://news.finance.ua/ru/news/~340639>). – 2014. – 15.12).

Отключение предприятий от электроэнергии без предупреждения продолжаются. Об этом заявил генеральный директор Федерации работодателей Украины Р. Ильичев.

«Федерация работодателей Украины продолжает получать жалобы от предприятий из нескольких регионов по отключению электроэнергии без предупреждения. При этом есть случаи выборочного непрозрачного отключения энергоснабжения без учета технологических особенностей производства – без электроэнергии может остаться одно или два предприятия из нескольких производств одной отрасли, которые находятся на одной улице или в пределах одного квартала. Почему применяется именно такой алгоритм, непонятно – информация о методике выбора предприятий для отключения остается закрытой. Поэтому Федерация работодателей не исключает коррупционных рисков на этапе определения предприятий для отключений в случае возникновения такой необходимости», – сказал Р. Ильичев. По его словам, подобные ситуации приводят к непредвиденным прямым убыткам для бизнеса и экономики Украины. Кроме того, в результате непрогнозируемых отключений электроэнергии выходит из строя оборудование.

Чтобы урегулировать ситуацию, ФРУ обратилась к министру энергетики и угольной промышленности Украины В. Демчишина и исполняющему обязанности председателя Национальной комиссии, осуществляющей государственное регулирование в сферах энергетики и коммунальных услуг Ю. Кузнецовой с предложением создать межведомственную рабочую группу по проведению аудита механизмов отключения электроэнергии для промышленных предприятий. К такой группе должны войти представители Минэнергоуглепром, НКРЕКП, НЭК «Укрэнерго», областных энергоснабжающих компаний (*Finance.ua* (<http://news.finance.ua/ru/news/~340625>). – 2014. – 15.12).

Организация стран-экспортеров нефти (ОПЕК) не отойдет от своего решения о сохранении квот на добычу нефти, даже если цены на

сырье рухнут до 40 дол. за баррель, отметил министр энергетики ОАЭ С. М. аль-Мазруи.

По словам министра, ОПЕК выждет как минимум три месяца перед созывом внеочередного заседания. Предыдущая встреча ОПЕК прошла в Вене 27 ноября, следующая намечена на 5 июня. «Мы не готовы изменить мнение только потому, что цены упали до 60 или до 40 дол. за баррель, – заявил С. М. аль-Мазруи на конференции в Дубае. – Мы не таргетируем какую-либо цену, рынок стабилизируется сам по себе».

По мнению представителя ОАЭ, нынешняя конъюнктура не требует проведения экстренного совещания в ОПЕК.

Между тем, представитель министерства иностранных дел другой страны-члена ОПЕК – Венесуэлы – заявил ранее, что с учетом обвала цен на сырье Каракас выступает за созыв внеочередного заседания.

Генеральный секретарь ОПЕК А. эль-Бадри отметил, что ему неизвестно о возможности созыва такого заседания. По его словам, к падению цен на нефть привело увеличение поставок нефти из государств, не входящих в ОПЕК, примерно на 6 млн б/с, а также спекулятивные операции. Стоимость вскоре восстановится ввиду изменений мирового экономического цикла, добавил он.

«У нас не будет реальной картины нефтяных цен до конца первой половины 2015 г.», – сказал А. эль-Бадри. Он прогнозирует, что ко второму полугодю цены стабилизируются и тогда у ОПЕК будет «ясное представление о требуемых мерах» (*Finance.ua* (<http://news.finance.ua/ru/news/~/340585>). – 2014. – 15.12).

Курс евро по отношению до рубля подолав психологічний рубіж у 75 руб. Про це говорять дані торгів Московської біржі, передає «Газета.ru».

Як зазначається, подібне зростання зафіксовано вперше в історії.

На 15:53 мск курс евро додав 2,94 руб. і досяг позначки в 75,20 руб.

Раніше курс долара вперше в історії досяг 60 руб. (*Економічна правда* (<http://www.epravda.com.ua/news/2014/12/15/513081>). – 2014. – 15.12).

Российский фондовый рынок – абсолютно худший в этом году в мире: если оценивать его выступление по долларовому индексу РТС, он упал уже на 50,2 % с начала года. Следом по глубине падения идут рынки акций Украины, Португалии и Греции. Об этом сообщает «Цензор.НЕТ» со ссылкой на РБК.

Долларовый индекс РТС в понедельник, 15 декабря, обрушился на 10 % на фоне очередного падения рубля и последней в этом году экспирации опционов и фьючерсов. Рубль ослабел к доллару на 9,1 % (крупнейшее внутрисуточное падение с 1998 г.) и впервые опустился ниже отметки в 60 р., до 64,0005, сообщил в понедельник вечером Bloomberg.

Падение индекса РТС с начала 2014 г. достигло 50,2 %, и это худший

показатель среди фондовых индексов мира. Рубль, по данным Bloomberg, подешевел к доллару на 48,8 % и тоже вышел на первое место по величине падения в 2014 г., обогнав даже украинскую гривну (ее удешевление составляет чуть менее 48 %).

Новый обвал рубля произошел на фоне озвученного Центробанком прогноза на 2015 г. ЦБ представил стрессовый сценарий развития российской экономики, в котором предполагается, что нефть будет находиться на уровне около 60 дол. за баррель в течение 2015–2017 гг. Падение ВВП в таком случае может составить до 4,8 % в следующем году. В 2016 г. рецессия продолжится, но темпы падения ВВП сократятся до 1 %, говорится в докладе Центробанка

*(Цензор.net
(http://censor.net.ua/news/316458/rossiyiskiyi_fondovyyi_rynok_stal_hudshim_v_mire_bloomberg). – 2014. – 15.12).*